

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Γ'. - ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ θεοῦ ἢ περὶ ἀθανάτων ἄδραμον
βουλεύσασθαι ἢ περὶ παιδείας καὶ ἀρετῶν καὶ
τῶν αὐτῶν εἰρημῶν. (Πλάτ. Θεαίτητ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

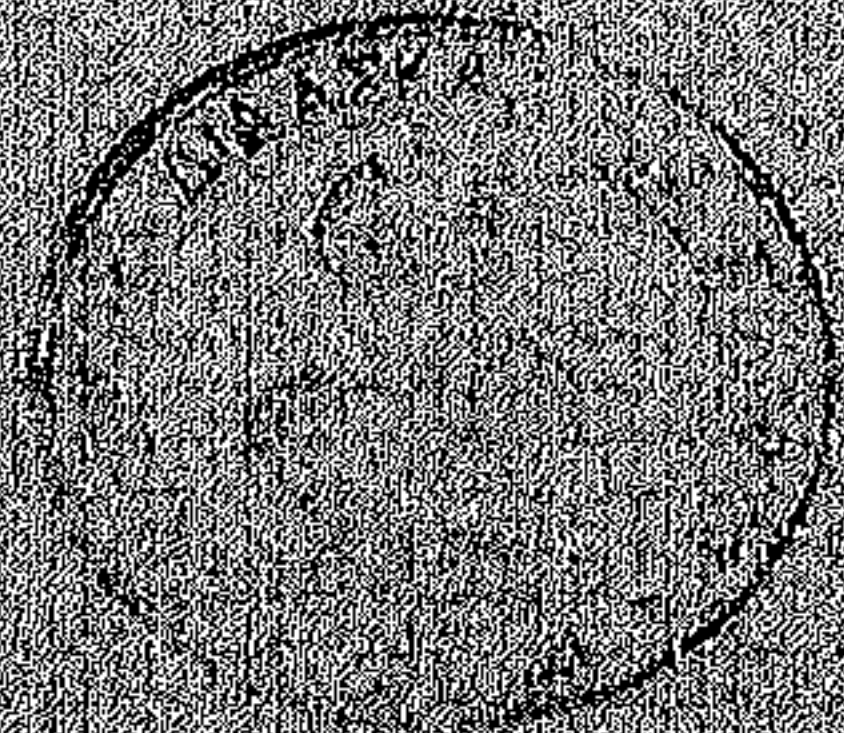
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1880

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ Β' ΤΕΥΧΟΥΣ.

Παιδαγωγικαὶ ὁμιλίαι γενόμεναι ἐν ταῖς συνελεύσεσι τοῦ Συλλόγου.
Ὁμιλία Α' ὑπὸ Βλ. Σκορδέλη.
Παιδαγωγικὴ περὶ τοῦ σώμα κατὰ τὸν Βραuhn ὑπὸ Μ. Γκιόλμα.
Περὶ τῶν Βασιωτικῶν γραφῶν ὑπὸ Θ. Παπα-Δημητρακοπούλου.
Ἱστορία τῶν ἀεροστάτων καὶ περὶ τοῦ ἐναερίου ἰχθύος ὑπὸ Γ. Π. Πύργου.
Ἔργασια Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου.
Ἔργασια Διδασκαλικοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου.
Πίνακες πρὸς συμπλήρωσιν μιᾶς μετοχῆς καταβληθῆσάντων ποσῶν
ὑπὸ τῶν ἐκείρων τοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου.
Δημοτικὴ Ζυθολογία.
Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν δημοτῶν συλλέξεων Γ. Γ. Θεοδώροπούλου.

ΠΛΑΤΩΝ

ΕΤΟΣ Γ'.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1880

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

γενόμεναι ἐν ταῖς εἰδικαῖς συνελεύσεσι τοῦ Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου ἐπὶ τοῦ ζητήματος « Ἄν πρέπει τὰ διδάσκηται τὸ δημοτικὸν καὶ ἰδιωτικὸν δίκαιον ἐν ταῖς δημοτικοῖς σχολείοις; »

Α'.

ΒΛ. ΣΚΟΡΔΕΛΗ

Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Διδασκαλείου.

Ἐάν, Κύριοι, τὸ προκείμενον ζήτημα ἔχη ἀνάγκην μεγάλης δεινότητος λόγου καὶ ἐπιχειρημάτων πρὸς ὑποστήριξίν του, φρονῶ, ὅτι πολὺ ἀπλούστερος εἶνε ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος κατὰ τὴν ἐναντίαν θέσιν αὐτοῦ.

Ἦκουσα πολλὰ καὶ δίκαια ἐγκώμια περὶ τοῦ δικαίου ἐν γένει, καὶ περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου δικαίου ἰδίᾳ· ἀλλ' οὐδένα λόγον ἤκουσα δικαιολογοῦντα τὴν εἰσαγωγὴν τῶν δύο τούτων ἐπιστημῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

Εἰσαγωγὴ δύο ἐπιστημῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα! Ὅσον καὶ ἂν τρίψῃ τις τοὺς ὀφθαλμούς του, θὰ ἴδῃ, ὅτι περὶ τούτου πρόκειται. Τοῦτο δὲ ὁμοιάζει ὡς ἂν μύρμηξ τις προσεπάθει νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν μυρμηκίαν του πύθον ἐλαίου.

Νομίζω δὲ, ὅτι πρὸς λύσιν τοῦ τεθειμένου ζητήματος δὲν πρέπει νὰ θαυμάσωμεν καὶ νὰ πλέξωμεν τὸν πανηγυρικὸν τῶν ἐπιστημῶν τούτων· διότι τότε ὁ ἀγὼν θὰ ἦτο ἀπεριόριστος· ἄλλος θὰ ἐπῆνει τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν καὶ θὰ προέτεινε τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῆς εἰς τὰ δημοτικὰ ἡμῶν

σχολεία, ἄλλος θὰ ἐξῆρε δικαίως τὴν ἀξίαν τῆς ὑγιεινῆς, ἄλλος θὰ εὐρισκεν ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς χρησιμότητος τῆς γεωπονίας, τέταρτος ὑπὲρ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, καὶ οὕτω τὸ στάδιον θὰ ἦτο ἀνοικτὸν εἰς ἕκαστον κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ συμπλοκὰς καὶ θεωρίας καὶ βλέψεις πρὸς τὸν μέλλοντα βίον τῶν παιδίων.

Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ δὲν ἀποφασίσωμεν νὰ μεταβάλλωμεν τὸ δημοτικὸν σχολεῖον εἰς Πανεπιστήμιον ἐν μικρογραφίᾳ (en miniature, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι), τὸ ἔργον ἡμῶν δὲν εἶνε νὰ πλέκωμεν στεφάνους τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς παιδείας ἐν γένει καὶ νὰ ζητῶμεν τὴν εἰσαγωγὴν ὅτε ταύτης καὶ ἄλλοτε ἄλλης ἐπιστήμης, ἀλλὰ νὰ ἐχώμεθα ἀπρὶξ τοῦ σκοποῦ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ πρὸς τοῦτον νὰ κανονίζωμεν τὸν κύκλον τῶν διδασκτέων μαθημάτων.

«Ὀλίγον ἀπὸ ὅλα» εἶνε μία θεωρία, ἧς πιστὴν, ἀλλ' οὐχὶ ζηλωτὴν ἐφαρμογὴν εὐρίσκωμεν εἰς τὸ παντοπωλεῖον ἕκαστου χωρίου· πιστεύω ὁμοῦς, ὅτι οὐδεὶς ἡμῶν ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὴν κεφαλὴν τῶν Ἑλληνοπαιδίων μεταβαλλομένην εἰς χωριάτικο μακαλίτικο· ἐγὼ δὲ ἤθελον προτιμήσει, — ὅπως μὴ ἀπομακρυνθῶ τοῦ χωρικοῦ βίου, — νὰ ὁμοιάζῃ ἡ κεφαλὴ τῶν παιδίων μας μὲ μύλον, ὅστις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλλῃ πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ ριπτόμενον εἰς ἄλευρον, ἐξ οὗ ὅπωςδὴποτε παράγεται εἶδος τι ἄρτου. Ἡ διαφορὰ, ὡς βλέπετε, ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι ἐν μὲν τῷ παντοπωλείῳ ἐν διαφόροις κωτίοις εὐρίσκονται ἀμετάβλητοι οὐσίαι, ἐν δὲ τῷ μύλῳ ὑπάρχει δύναμις τις ἐνεργοῦσα καὶ μεταβάλλουσα τὰ εἰς αὐτὸν ριπτόμενα.

Ἡ κυρία ἐργασία ἐν τῷ σχολείῳ εἶνε ν' ἀναπτύξωμεν δύναμιν τινα, δυναμένην νὰ ἐνεργήσῃ.

Κακὸν πρᾶγμα εἶνε, Κύριοι, ἡ ἀμάθεια, ἀλλὰ θὰ ὁμολογήσητε ἅπαντες, ὅτι πολλῶ χειρότερον θηρίον διὰ τοὺς παῖδας εἶνε ἡ ἡμεμάθεια καὶ τὸ δοκεῖν τινὰ εἶναι τι, μὴ ὄντα.

Ἄλλ' ἀρκοῦσι ταῦτα ὡς προεισαγωγὴ. Ἐγὼ θέλω ἐξετάσει ἐν μεγίστῃ συντόμῳ τὸ ζήτημα ὑπὸ τρεῖς ἐπόψεις· α.) ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς χρησιμότητος καὶ ἀξίας, β.) ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν προτεινομένων μαθημάτων καὶ γ.) ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δημοτ. παιδείσεως, ἀντιστρέψας ἐπίτηδες τὴν τάξιν.

1) Ἀναγνωρίζω, Κύριοι, ὅλην τὴν σπουδαιότητα, ἣν τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν δίκαιον κέκτηνται, καὶ τοῦτο οὐχὶ ὅπως μὴ δυσαρκετήσω τοὺς περὶ τὰ νομικὰ ἠσυχολημένους, ἀλλὰ διότι δὲν νομίζω, ὅτι ὁ Κικέρων εἶχε δίκαιον καταφερόμενος κατὰ τῶν νομικῶν τῆς ἐποχῆς του, ἐνῶ μάλι-

στα καὶ αὐτὸς κατὰ τινὰ συγγραφέα ἦτο μᾶλλον δικηγόρος ἢ ρητορ· Ἄλλ' ἂν κατὰ ταῦτα συμφωνῶ μὲ τοὺς περὶ τὸ δίκαιον φιλοσοφοῦντας, δὲν ἔχω λόγους νὰ διαφωνῶ πρὸς τοὺς περὶ τὰ οικονομικὰ δεινούς, οἵτινες ἀπὸ τῶν καιρῶν τοῦ Ξενοφῶντος τοσοῦτον συνιστῶσι τὴν τε οἰκικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν· ἀλλὰ τίνας λόγους ἐδικαιοῦμην νὰ ἔχω, ὅπως μὴ σέβωμαι τὴν ὑγιεινὴν ἐπιστήμην; οὕτω δ' ἐκ πεποιθῆτος ὀχυραστῆς τούτων τῶν ἐπιστημῶν ὢν, ἀδυνατῶ νὰ περιφρονῶ καίτοι ταπεινότερα τὰ χρησιμώτερα ὅμως ταῦτα, τὴν γεωπονίαν, λέγω, τὴν ναυτικὴν, τὴν ὑφαντικὴν καὶ νῆ τὸν Δούκουλον καὶ τὴν μαγειρικὴν.

Ἡ μεγάλη δὲ αὕτη καὶ εὐκολος στοργὴ πρὸς πάσας μονοῦ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας μὲ ὑποχρεοῖ νὰ γείνω πρὸς πάσας δικαιοτάτος, μὴ δίδων εἰσιτήριο εἰς οὐδεμίαν τούτων διὰ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Τί ζητοῦσιν αἱ μεγαλοπρεπέσταται αὗται Κυρίαί εἰς τὸν πενιχρὸν οἶκον τῶν μικρῶν παιδίων μας; ὡς ἀπέλωσιν εἰς τὰς λαμπρὰς αἰθούσας τῶν Πανεπιστημίων, ἂν θέλητε, δώσατε εἰσιτήριο εἰς τινὰς αὐτῶν διὰ τὸ γυμνάσιον, εἰς ἄλλας διὰ τὰ πρακτικὰ σχολεῖα· τοῦτο δὲν εἶνε ἡμέτερον ζήτημα.

Ἡ ἀξία λοιπὸν καὶ χρησιμότης τίτλος εἰσόδου εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον δὲν εἶνε.

2) Ἄλλ' ἔστω· εἰσάγονται τό τε ἰδιωτικὸν καὶ τὸ δημόσιον δίκαιον εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα. Τίς θέλει διδάξει αὐτά; Ὁ Διογένης εἰσελθὼν ποτε εἰς σχολεῖον καὶ ἰδὼν τὸν διδάσκαλον κακῶς ἀναγινώσκοντα, προσελθὼν, εἶπε, «Διατί ρητορικὴν οὐ διδάσκεις;» ὁ δὲ διδάσκαλος ἔφη· «ὅτι οὐ γινώσκω»· ὁ Διογένης πονηρὸν μειδιάσας εἶπε· «καὶ μήπως γινώσκεις ἀνάγνωσιν;» Ἡ θέλετε, εἶπετέ μοι, ν' ἀφαιρέσητε καὶ τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ διδασκάλου ἐκείνου ἀπὸ τῶν ἡμετέρων καὶ νὰ φορτώσητε αὐτοὺς νὰ διδάσκωσι πᾶσαν ἐπιστήμην;

Θὰ εἴπη τις βεβαίως ὡς διδαχθῶσι ταῦτα οἱ διδάσκαλοι ἐν τῷ Διδασκαλείῳ· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ ἀπαντήσῃ θὰ ζητήσωμεν τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, ὧν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ἐμνήσθη.

3) Ἄλλ' ἐὰν συντελῶσι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δημοτικῆς παιδείσεως, λέγε μόνον, καὶ εἶμεθα πρόθυμοι οὐ μόνον τὸ ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον δίκαιον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα νὰ εἰσαγάγωμεν, θὰ μᾶς εἴπωσιν ἴσως οἱ προτείναντες τὸ ζήτημα τοῦτο. Καιρὸς λοιπὸν νὰ ἐξετάσωμεν τίς ὁ σκοπὸς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Μεταξὺ τῶν σοφῶν γνωμῶν, ὡς οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι μετὰ τοσαύτης εὐφυΐας καὶ πρακτικότητος διετύπωσαν, μία ἀναντιρρήτως εἶνε καὶ αὕτη·

«Πολυμαθία νόον οὐ διδάσκει.» Τὸ σοφὸν τοῦτο ἀπόφθεγμα πρέπει πρὸ πάντων ν' ἀναγραφῆ εἰς τὸ δημόσιον σχολεῖον, ὡς δηλοῦν, ὅτι σκοπὸς μὲν τῆς διδασκαλίας εἶνε ἡ κτῆσις ἢ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦ· ὅμως δὲν διδάσκεται διὰ πολυμαθείας, ἥμιστά δὲ δι' ἡμιμαθείας. Μόνον οἱ σκοποῦντες οὐχὶ νὰ μορφώσωσι καὶ ἀναπτύξωσιν ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς τοὺς παῖδας, ἀλλὰ νὰ ἐπιδειχθῶσιν αὐτοὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀνάγκων παιδίων, οἱ θέλοντες ὡς οἱ σχοινοβάται καὶ θαυματοποιοί, νὰ παρουσιάσωσι prodiges, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, zauber κατὰ τοὺς Γερμανούς, ἐπινοοῦσι πολλὰ βιβλία καὶ καινοφανῆ τινὰ μαθήματα ἐνῶ δὲ τὰ ἀθῶα παῖδια φαίνονται πλέοντα ἢ μετεωριζόμενα ἐν ἀφρονίᾳ τινὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεων πράγματι ἢ μικρὰ αὐτῶν κεφαλὴ πᾶσχει Glänzend Agramuth (στίλβουσαν πενίαν), κατὰ τὴν ἔκφρασιν σοφωτάτου παιδαγωγοῦ.

Ἡ δημοτικὴ παιδείσις, Κύριοι, κύριον καὶ μόνον σκοπὸν ἔχει τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδίων· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀνάγκη ν' ἀποφεύγῃ μὲν πᾶσαν μηχανικὴν καὶ ἄνευ συνειδήσεως ἐργασίαν, νὰ προκαλῆται δὲ τούναντίον τὸ ἠθικὸν διάφορον (interesse)· ἀλλ' οὐδὲν συντείνει τοσοῦτον εἰς τὴν νέκρωσιν μὲν τοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐπικράτησιν δὲ τοῦ μηχανισμοῦ, ὅσον αἱ ἀκατάληπτοι ἐννοιαί, αἱ μὴ συνάδουσαι πρὸς τὴν ἀντίληψιν τοῦ παιδός, αἱ μὴ δυνάμεναι νὰ αἰσθητοποιηθῶσι, καὶ αἱ παριστῶσαι σχέσεις οἷας δῆποτε λίαν μεμακρυσμένας τοῦ πνευματικοῦ κύκλου τῶν παιδίων. Δύνασθε, Κύριοι, νὰ πείσητε παιδίον νὰ σᾶς δανείσῃ τὴν δεκάραν του, ὅπως μετὰ δεκαετίαν ἀπολάβῃ δύο ἀντὶ μιᾶς; ἐνῶ πολὺ εὐκολώτερον εἶνε νὰ πείσητε αὐτὸ νὰ τὴν χάρισῃ εἰς τὴν τυφλὴν ἐπαίτιδα μὲ οὐσίαν τῆς κολύρας του. Βλέπετε ὅτι τὰ παῖδια ἀκολουθοῦσι κατ' ἰδίον τινα τρόπον τὸ γραφικὸν « Ἐλεον θέλω καὶ οὐ οὐσίαν. »

Ἡ δὲ σωτηρία τοῦ συντάγματος, δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου· διότι δὲν λέγει οὕτω τὸ σύνταγμα, ἀλλ' ἐκ τῆς φιλοπατρίας τῶν Ἑλλήνων· διότι γέγραπται, ὅτι ἀφιερῶται εἰς τὴν φιλοπατρίαν τῶν Ἑλλήνων· οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ δισχυρισθῇ, ὅτι ἡ φιλοπατρία εἶνε ἀποκλειστικὸν προῖδον τῆς σπουδῆς τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἡ δὲ πολιτικὴ ἀνατροφή συνίσταται οὐχὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ δικαίου εἰς δεκαετεῖς παῖδας, ἀλλ' εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν ὡς ἐν σπέρματι κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν. Ἐὰν δὲ ἐπιτύχωμεν εἰς τοῦτο, τότε βεβαίως θέλομεν παρασκευάσει χρηστοὺς τῆ πατρίδι πολίτας, σεβομένους τὸ σύνταγμα καὶ τοὺς

νόμους αὐτῆς. Τὰς ἀρχὰς δὲ ἐκείνας οὐ μόνον τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν τὰς ἀρχὰς, ὅσαι συντελοῦσι πρὸς τὸν κύριον σκοπὸν τῆς δημοτικῆς παιδείσεως ὁ παιδαγωγὸς διδάσκαλος γινώσκει ἐν δέοντι καὶ καταλλήλως νὰ ἐντυπώσῃ καὶ καταληπτὰς νὰ καταστήσῃ εἰς τοὺς μικροὺς αὐτοῦ μαθητὰς, χωρὶς νὰ διδάσκῃ τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν δίκαιον.

Διαφέρει δὲ τὸ ἐν τοῦ ἑτέρου. Κατὰ τὸ τεθειμένον ζήτημα ἐρωτᾶται, ἂν πρέπει ὡς ἴδιον μάθημα, ἐν τῷ προγράμματι τοῦ δημοτ. σχολείου τεθῆ τὸ δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν δίκαιον, διδασκόμενον ἐν ὁρισμέναις ὡραῖς καὶ ἡμέραις. Εἰς τοῦτο ἀπαντῶ δι' ἀπολύτου ἀρνήσεως· ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἐν τῇ κλήσει τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶνε τὸ νὰ ἐφοδιάσῃ τοὺς παῖδας, τοὺς μέλλοντας πολίτας, διὰ τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ χρησιμωτάτων γνώσεων, ὅσαι ἀναφέρονται εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἰδιωτῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν· ὁμοίως, Κύριοι, ὁ παῖς θέλει διδαχθῆ μετεωρολογικὰς τινας καὶ ἀστρονομικὰς γνώσεις· ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι πρέπει καὶ αἱ δύο αὗται ἐπιστῆμαι, ἡ Μετεωρολογία καὶ Ἀστρονομία νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Μέγας φιλόσοφος παιδαγωγὸς ὁ Waitz λέγει ὀρθῶς, «ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς παιδαγωγίας τὸ νομίζειν, ὅτι πᾶν τὸ διδακτικὸν χρήζει ἴδιου πρὸς διδασκαλίαν μαθήματος» (Allg. Pädagog. σ. 262 σημ.). Ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ πρέπει νὰ γίνηται χρήσις ὅσον οἶδόν τε ὀλιγωτέρων βιβλίων, νὰ ἐμπνέηται δὲ εἰς τοὺς παῖδας πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀγαθαῖς ἐπιξέσει καὶ ἢ πρὸς τὸ μανθάνειν κλίσις, δι' ἧς θέλει ἐπεκταθῆ ἢ τοσοῦτον ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἀναγκαῖα καὶ εὐεργετικὴ τῷ λαῷ φιλιαναγνωσία.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους φρονῶ, ὅτι ἡ ἔδρα τοῦ τε δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου δὲν πρέπει νὰ μετατεθῆ ἐν τῷ δημοτικῷ Σχολείῳ.»

ΒΑΘΜΙΑΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ.¹

ΥΠΟ Μ. ΓΚΙΟΛΜΑ.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἔπρεπε νὰ φοβῶνται μήπως ἀποτρέψωσι τὴν φύσιν ἀπὸ τοῦ ἑαυτῆς σκοποῦ, θέλοντες νὰ σχηματίσωσι τὸ σῶμα, οὐτινος ἔ-

¹ Ὁρα συνέχ. τεύχ. α', σελ. 24

λως ἀγνοοῦσι τὴν κατασκευὴν καὶ τοῦ ἐλαχίστου αὐτοῦ μέρους. Ὁ λαϊκοδέτης εἶναι κόσμημα προφανῶς ἀνωφελές, μάλιστα κατὰ τὸ θέρος. Οἱ ἐκ διφθέρας πῖλοι προκαλοῦσιν ἐξανθήματα τοῦ δέρματος, τὴν ψώραν κτλ. Οὐδένα κίνδυνον διατρέχουσιν οἱ παῖδες ἔχοντες κατὰ τὸ θέρος ἀσκεπὴ τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνυπόδητον τὸν πόδα. « Ἐὰν θέλῃς, λέγει ὁ Σωβέτος, τὰ τέκνα σου νὰ ᾧσιν ὠραῖα, ὑγιᾶ καὶ εὐρωστα, μὴ ἐπιτρέψῃς αὐτοῖς οὔτε ἐπανοκόρμιον, οὔτε γονατόδεσμον, οὔτε πέδιλον λίαν στενόν, καὶ πρόσσεχε, ἵνα μὴ τὴν νύκτα πρὸ πάντων ἐνοχλῶνται συσφιγγόμενα κατὰ τὴν κεφαλὴν ἢ τὸν τράχηλον διὰ ταινιῶν καὶ περονῶν. Τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν κάλυμμα εἶναι ἀναγκαῖον μόνον ἐν καιρῷ δριμέος φύχους καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ὅθεν κάλυπτε αὐτά, τὸ μὲν θέρος, διὰ μεγάλου ἐξ ἀχύρου πύλου, τὸν δὲ χειμῶνα, δι' ἀπλοῦ καλύμματος ἢ διὰ μεταξίνου πύλου, καὶ τοῦτο μόνον, ὅταν εἶναι χρεῖα νὰ ἐξέλθωσι τῆς οἰκίας· διότι ἐντὸς τῆς οἰκίας πρέπει νὰ ἐθίζῃς αὐτὰ νὰ ᾧσιν ἀσκεπὴ κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν. » Ἴνα πρῶτως ἐμπνεύσωμεν εἰς τοὺς παῖδας τὸ αἶσθημα τοῦ εὐπρεπῶς ἐνδύεσθαι, πρέπει μετ' αὐστηρότητος νὰ ἀποφεύγωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ φέρωσιν οὗτοι ἐσχιισμένην ἢ ρυπαρὰν ἐνδυμασίαν. Ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ ποιῶμεν μετὰ προσοχῆς ἀποφεύγοντες πᾶν τὸ περιττὸν καὶ δυνάμενον νὰ καταστήσῃ τοὺς παῖδας κενοδόξους καὶ νὰ ἐμποιήσῃ αὐτοῖς ἰδέαν ὑπεροχῆς τινος ἐπὶ τῶν ἥττον ἑαυτῶν κομψῶς ἐνδεδυμένων παιδῶν. Ἐν ἢ μάλιστα ἐποχῇ ζῶμεν, καθ' ἣν ἢ πολυτέλεια ὑπερῆρε τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἐπιείγουσα ἀνάγκη νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν μανίαν ἐκείνην τοῦ νὰ παρέχῃ τις εἰς τοὺς παῖδας ἱματισμοὺς δυσαναλόγους πρὸς τὴν κοινωνικὴν θέσιν τῶν γονέων, δεινὸν κάκιστον, καὶ πρωτίστη αἰτία τῆς πενίας, καὶ, οὐχὶ σπανίως, ἠθικῆς ἀχρειότητος. Πόσας δὲν βλέπομεν μητέρας στερουμένας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀναγκαίου, ἵνα παραγεμισῶσι τὰς ἑαυτῶν θυγατέρας διὰ περιττοῦ καὶ ἀνωφελοῦς κόσμου; Ἡ δὲ οὕτω πρὸς τὰς ἀπαλὰς τῶν νέων καρδίαις ἐνσπειρομένη τάσις πρὸς τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν δαπάνην, ὅταν βραδύτερον εἰς ἀδάμαστον πάθος μεταποιηθῇ εἰς ποίαν ὑπερβολὰς δὲν θέλει φέρει; Ἐνδύοντες τοὺς παῖδας ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν πῶς νὰ σκληρύνωμεν μᾶλλον τὰ σώματα αὐτῶν ἢ νὰ καταστήσωμεν μαλθακὰ καὶ εὐπρόσβλητα εἰς τὰς δυσκρασίας.

Τὸ δὲ ἔργον τοῦ σχολείου ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ συνίσταται εἰς τὸ νὰ δράττηται πάσης εὐκαιρίας εἰς τὸ νὰ ποιῇ καταληπτὸν ταῖς μαθηταῖς, καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ μάλιστα διὰ τοῦ παραδείγματος, ὅτι ὀφείλουσι πολὺ νὰ προσέχωσι περὶ τῆς καθαριότητος καὶ εὐπρεπείας τῶν ἐ-

αὐτῶν φορεμάτων, ἀλλ' ἐνταῦθα νὰ δεικνύει αὐτοῖς ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνωσι περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς ἐνδυμασίας αὐτῶν, ὅτι ὑπὸ οἰονδήποτε φόρεμα δύναται νὰ ὑποκρύπτεται γενναία τις καὶ ἀγαθὴ ψυχὴ.

Πρὶν ἢ περᾶνωμεν τὴν παράγραφον ταύτην, παρατηρητέον ὅτι ἐν τοῖς τῶν θηλέων Σχολείοις πρέπει εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐργοχείρων νὰ διδῆται διεύθυνσις σύμφωνα μᾶλλον πρὸς τὰς χρεῖας τοῦ πραγματικοῦ βίου, καὶ οὐχὶ ἐξεγείρουσα τὴν πρὸς τὰ περιττὰ καὶ πολυτελῆ τάσιν τῶν μικρῶν κορασιῶν.¹ Λίαν συχνὰ λαμβάνεται φροντίς πρὸς κατασκευὴν λαμπρῶν ταπήτων, λεπτοτάτων κεντημάτων, ἢ δὲ νεαρὰ τεχνίτις, ἥς ἢ δεξιὰ βελόνη ἐνεχάραξε τὰ θαυμαστά ταῦτα ἀραβουργήματα, ἀγνοεῖ πῶς νὰ πλέξῃ περικνημίδα, ἢ πῶς νὰ ἐμβαλώσῃ τὸ ἐλάχιστον ῥήγμα τινὸς ἱματίου ἢ ρινομάκτρον.

Δ.) Ὁ ὕπνος.

Ὁ ὕπνος εἶνε ἀναγκαῖός διὰ πάντα καὶ πρὸ πάντων διὰ τοὺς παῖδας. Οὗτοι κατὰ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτῶν ἔτος κοιμῶνται πολὺν χρόνον διαρκούσας τῆς ἡμέρας, βραδύτερον ὁμῶς ἀρκοῦνται μόνον εἰς τὸν τῆς νυκτὸς ὕπνον. Περὶ τοῦ ἀναγκαίου διὰ τοὺς παῖδας χρόνου τῆς ἀνιπαύσεως λέγει ὁ κ. Σωβέτος, κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη ἢ διάρκειά τοῦ ὕπνου εἶναι συνήθως δωδεκάωρος καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐφεξῆς ἐλαττοῦται ἀνὰ μίαν περίπτου ὥραν τὸ ἔτος, καὶ περὶ τὸ ἑβδομῶν ἢ ὄγδοον ἔτος δὲν συνίσταται εἰς πλέον τῶν ὀκτῶ ἢ ἐννέα ὥρῶν ἐν πάσῃ δ' ἐποχῇ πρέπει νὰ ἐθίζωμεν τοὺς παῖδας νὰ κατακλίνωνται ἐνωρίς, δηλ. κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐσπερινὴν ὥραν μέχρι τῶν τριῶν πρώτων ἑτῶν καὶ κατὰ τὴν ὀγδόην μέχρι τοῦ ἕκτου ἢ τοῦ ἑβδόμου τοῦλάχιστον.

¹ Σημ. Πόσον δεινὴν νόσον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην νασοῦσι τὰ πλεῖστα τῶν παρ' ἡμῖν δημοσιῶν τε καὶ ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων τῶν θηλέων· ἢ ἐν αὐτοῖς διδασκαλία, καὶ, ἂν θέλετε, καὶ τὸ παράδειγμα αὐτῶν τῶν διδασκουσῶν τείνουν μᾶλλον εἰς τὸ νὰ ἐξεγείρωσι τὴν πρὸς τὴν πολυτέλειαν καὶ ἐπίδειξιν τάσιν τῶν νεανίδων, ἢ εἰς τὸ νὰ παρασκευάσωσι καλὰς μητέρας, καλὰς οἰκονόμους. Ἐνῷ ἐν αὐτοῖς ἢ μικρὰ κόρη μαυθάνει νὰ ψελλίξῃ εὐρωπαϊκὴν τινα γλῶσσαν, νὰ κεντῇ ὠραῖα, νὰ παίξῃ τὸ κλειδοκύμβαλον, νὰ χορεύῃ, πρὸς ἃ, σημειωτέον, γονεῖς τε καὶ διδάσκαλοι μεγάλην δίδουσι τὴν σπουδαιότητα, μικρὸν ἢ οὐδένα λόγον ἀκούει τις γιννόμενον περὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας, περὶ τῶν καθηκόντων τῶν μητέρων, τὸ δὲ χεῖριστον καὶ ἐμποιεῖται εἰς τὰς τρυφεράς τούτων καρδίαις καὶ ἀποτροπὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔργα.

Ὁφείλομεν νὰ ἐθίζωμεν αὐτοὺς ἐνωρίς νὰ κατακλίνωνται, καὶ λίαν πρῶτὴ νὰ ἐγείρωνται. Πρὸς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὀδηγῶμεν αὐτοὺς εἰς πανηγύρεις ἢ εἰς θεάματα δυνάμενα νὰ γείνωσιν ἀφορμὴ πρὸς ἀθέτησιν τοῦ κανόνος τούτου. Μακροτέρα τοῦ δέοντος παραμονὴ ἐν τῇ κλίνῃ εἶνε μὲν διὰ πάντα βλαβερὰ, ἰδίᾳ δὲ διὰ τοὺς παῖδας. Δέον δὲ πάλιν νὰ προσέχωμεν ὅπως μὴ κατακλίνωνται εὐθὺς μετὰ τὸ φαγητόν. Ὁ ἐρεθισμὸς ὁ προσερχόμενος ὑπὸ τῶν παιδιῶν, τῆς ἀϋπνίας καὶ τῆς λάμψεως τῶν φώτων, διατηρεῖ ἐγρηγορότα τὸν παῖδα καὶ ἐμβάλλει αὐτὸν εἰς εἰδὸς τι ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις δὲν εἶνε ἀκίνδυνος, ἂν τὰ τοιαῦτα διαρκῶσιν ἐπιπολὴ ἢ συχνὰ ἐπαναλαμβάνωνται. Χρεῖα λοιπὸν νὰ μὴ ἐγείρωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδῶν εἰς θορυβώδεις παιδιὰς, μάλιστα κατὰ τὴν τῆς ἀναπαύσεως ὥραν.

Φευκταί αἱ ἐκ πτίλων στρωμαί, ὡς λίαν θερμαί, μάλιστα δὲ τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης ὕλης πεπληρωμένα προσκεφάλαια, διότι τοιαῦτα προκαλοῦσι συρροὴν ὑγρῶν, πληθῶραν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ. Στρωμνὴ ἐξ ἰππείας τριχῶς ἢ τοῦχάλιστον ἐκ τοιαύτης τριχῶς μετὰ ἐρίου μεμιγμένης, ἢ βέλτιον στρωμνὴ καὶ προσκεφάλαιον πεπληρωμένα ἐκ τοῦ κάλυκος τῆς βρώμης θὰ ἦσαν καταλληλότερα.

Σοφοὶ ἰατροὶ ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὀλεθρίων ἔξεων, ἃς δύναται ὁ παῖς ἐν τῇ κλίνῃ νὰ προσλάβῃ. Ἡ μήτηρ ἃς κρύπτῃ μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιτηρήσεως, ἣν ποιεῖ ἐπὶ τοῦ λίαν σοβαροῦ τούτου ἀντικειμένου, ἃς μὴ προφέρῃ ἄλλο εἰμὴ τὰς λέξεις τῆς καθαριότητος καὶ ῥυπαρότητος.

Ὁ παῖς δὲν θὰ ἀναζητήσῃ ἄλλας αἰτίας διὰ τὴν φροντίδα ἣν λαμβάνομεν, νὰ ἀναγκάζωμεν αὐτὸν νὰ κοιμᾶται μὲ τὰς χεῖρας ἐκτὸς τῆς κλίνης, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ μετὰ χειρῶν διότι θὰ τῷ εἴπωμεν, τὰς χεῖρας ὀρέγομεν πρὸς τὸ πρόσωπον, μὲ τὰς χεῖρας τρώγομεν, δέον λοιπὸν αὐταὶ νὰ ᾧσι καθαραί.

Ἐξαφανίζομεν καὶ καταστρέφομεν εὐκόλως διὰ τῆς ψυχρολουσίας, τὰς νυκτερινὰς ἐνοχλήσεις, εἰς ἃς ἀναγκαιῶς ὑπόκεινται αἱ παῖδες. Πρὸς τοῦτο ληπτέα ἐγκαίρως φροντίς ὅπως ἐγείρωμεν αὐτοὺς ἀνά ὀρισμέναις ὥραις μετὰ τῆς προνοίας ταύτης ἀναντιρρήτως θὰ τηρῆται πᾶσα δυνατὴ καθαριότης ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῶν δύο ἐτῶν. Ἐὰν δὲ αἱ ἐνοχλήσεις παρατείνωνται πέραν τῆς ἡλικίας ταύτης, προέρχονται αὐταὶ ἐξ ἀσθενοῦς ὀργανισμοῦ, καὶ τότε χρεῖα ἰατρικῆς θεραπείας· θὰ ἦτο δὲ βάρβαρον καὶ ἀνωφελὲς νὰ τιμωρῶμεν αὐτοὺς, ἵνα καταστήσωμεν καθαρούς, διότι ὁ τιμωρούμενος παῖς ὅταν κοιμηθῇ γίγνεται ἐπιλήσιμων τῆς τιμωρίας.

Οἱ ζῶηροὶ τὸν χαρακτῆρα παῖδες κατὰ τὸ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, πρὶν ἢ κοιμηθῶσι ταρασσονται ὑπὸ δραμάτων, βλέπουσι ἢ νομίζουσιν ὅτι βλέπουσι διερχομένην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ἀπειρίαν ἀλλοκότων καὶ τρομακτικῶν φασμάτων. Πῶς δὲ νὰ καταστήσωμεν αὐτοὺς ὑπολόγους διὰ τοὺς ἐφιάλτας τούτους; Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ὀφείλομεν, χωρὶς νὰ τιμωρῶμεν αὐτὰ ἀδίκως καὶ νὰ συγκαταβαίνωμεν εἰς τὴν ἀδυναμίαν ταύτην, νὰ προσπαθῶμεν νὰ τὴν ἐξαλείψωμεν· νὰ μὴν ἀφίνωμεν αὐτοὺς μόνους καὶ ἐν τῷ σκότει, ἀλλὰ νὰ λαμβάνωμεν τὴν τοιαύτην πρόνοιαν χωρὶς νὰ λέγωμεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὸ διατί.

Ὁ κ. Ῥιχάρδος λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ ὕπνου τῶν παιδῶν λέγει: « ὁ παῖς δὲν πρέπει νὰ κοιμᾶται ἐπὶ τῶν βραχιόνων τῆς μητρὸς, οὐδὲ πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς τὰς παιδαγωγούς νὰ ἀποκοιμίζωσιν ἐπὶ τῶν ἑαυτῶν γονάτων τοὺς μικροὺς αὐτῶν μαθητάς· διότι ἡ τοιαύτη θέσις δὲν εἶνε ἀναπαυτικὴ, οἱ μὲν ὑφίστανται τὴν κύρτωσιν τὴν ἐκ τῆς κακῆς ταύτης θέσεως προσερχομένην, καὶ δὲν θέλουσι πλέον νὰ κοιμῶνται ἐν τῇ κλίνῃ καὶ οὕτως αὐξάνουσι τὰς φροντίδας καὶ τοὺς κόπους τῶν ταύτων ἐπιμελουμένων. »

Πρέπει νὰ ἐγείρωμεν αὐτοὺς αἰεὶ τὴν πρῶταν κατὰ τὴν συνήθη ὥραν, ἀλλὰ μετὰ περισκέψεως οὕτως ὥστε νὰ μὴ τοὺς ἀφυπνίζωμεν λίαν ἀποτόμως, ἢ μετὰ λίαν ἰσχυρᾶς ἢ διαπεραστικῆς φωνῆς, ἢ πλήσσοντες αἴφνης τὰ ὦτα αὐτῶν δι' ἄλλου τινὸς λίαν βιαίου θορύβου. Τὸ τοιοῦτον τοὺς τρομάζει καὶ προξενεῖ αὐτοῖς πολὺ κακόν.

Θέλων λοιπὸν νὰ ἀφυπνίσῃς τὸν τέκνον σου κάλει αὐτὸ χαμηλῇ τῇ φωνῇ σεῖων αὐτὸ εὐλαβῶς, ὅπως ἐξαγάγῃς αὐτὸ βαθυκλινὸν ἐκ τῆς κάρωσεως μέχρις οὗ ὅλον συνέλθῃ εἰς ἑαυτό. Ἡ διακοπὴ τοῦ ὕπνου εἰς τὸ παιδίον εἶνε λίαν ὀχληρὰ· ἃς φεύγωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ πλήσσωμεν ἢ νὰ ἐκφοβώμεν αὐτό.

Ε'.) Ἡ ἄσκησις.

Εἶνε σύμφωνον πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιεινῆς νὰ παρέχωμεν εἰς τὸ νηπίον, τὸ ἀδυνατοῦν καθ' ἑαυτὸ νὰ κινῆται, τὰ μέσα πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ἀδυναμίας του ταύτης. Οὕτω χρεῖα τοῦτο νὰ κινῶμεν, νὰ τὸ περιάγωμεν διὰ τῶν χειρῶν, ἐφ' ἀμάξης, νὰ θέτωμεν εἰς ἰσορροπίαν, νὰ τὸ κἀμνίωμεν νὰ ὀλισθαίνῃ. Ἄλλ' οἱ γονεῖς θὰ συστήσωσι μεγάλην τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐντεταλμένην τὰς κινήσεις ταύτας τοῦ νηπίου τροφόν. Τὰ ὅσα τὰ ἔτι τοσοῦτον τρυφερά, εἰσι λίαν εὐεξάρθρωτα καὶ εὐθραυστα. Εἶνε

περιττόν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἂν ἐπὶ πάντων τούτων μὴ ἐπαγρυπνῆ ὁ τῆς μητρὸς ὀφθαλμός, μεγάλα δύνανται νὰ ἐπακολουθήσωσιν ἀτυχήματα. Εἰσὶ τινες γονεῖς καταγοητευόμενοι βλέποντες τὰ ἑαυτῶν τέκνα λίαν ἡσυχᾶ, λίαν φρόνιμα, καθὼς αὐτοὶ λέγουσι μετὰ τινος ὑπεροψίας. Οἱ γονεῖς οὗτοι ἀγνοοῦσιν ὅτι ἡ κίνησις εἶνε ὑγιεινὴ, ἀναγκαία, ἀπαραίτητος εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν, ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐξήρτηται ἡ υἰεία, καὶ ὅτι ἡ ἀπόλυτος αὕτη ἡρεμία δὲν εἶνε φυσικὴ, διότι ὑπὸ τὴν φαινομένην ταύτην ἡσυχίαν ἀποκρύπτεται ἐλάττωμά τι βραδύτερον μέλλον νὰ ἐκδηλωθῇ.

Ἡ πρώτη κίνησις, ἣν πειρᾶται τὸ παιδίον, εἶνε τὸ βᾶδισμα. Ἴνα δὲ ταχύτερον εἰς τοῦτο ἀσκηθῇ, εἶνε καλὸν συχνὰ νὰ περιάγωμεν αὐτὸ διὰ τῆς χειρὸς, εἶτα νὰ ἐπιδεικνύωμεν αὐτῷ ἀντικείμενον, πρὸς ὃ νὰ πειρᾶται νὰ πλησιάσῃ ἀλλὰ προσοχὴ νὰ μὴ καταπονῶμεν τὰς μικρὰς αὐτοῦ κινήμας τὰς ἔτι τόσον ἀσθενεῖς. Περὶ τῆς ἀσκήσεως ταύτης λέγει ὁ Νειμάυρος: Ἡ κοινοτέρη, ἐγερτικωτέρα κίνησις, καὶ ἥτις καὶ ἐν οὐδεμιᾷ ἡμέρᾳ πρέπει νὰ ἀμεληθῆται εἶνε ἡ τοῦ βαδίσματος, ἐὰν ποιῆ τις αὐτὴν συχνά, μετὰ ταχύτητος καὶ δεξιότητος, ἀσκεῖ τὸ σῶμα καὶ ἐνισχύει, ὅπου δὲν παρακωλύηται εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ κχιροῦ ἢ τῶν κακῶν ὀδῶν.

Ὁ καθ' ἡμέραν περίπατος δέον νὰ ποικίλῃ, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀηδίας νὰ προστίθεται καὶ ἄλλο τι ἐνδιαφέρον, οἷον τὸ τῆς συνδιαλέξεως, τῆς ἀποκαλύψεως νέων διὰ τοὺς παῖδας πραγμάτων, τῆς ἀναζητήσεως φυσικῶν προϊόντων, ἅπερ αἱ παῖδες τόσον ἀρέσκονται συλλέγοντες.

Εὐθύς ὡς ὁ παῖς δύνανται νὰ βαδίζῃ καὶ νὰ τρέχῃ, εἶνε καλὸν νὰ ἀγῆται καθ' ἑκάστην εἰς τὸ ὑπαιθρον, ἐνθα, ὅπου ἐγχωρεῖ, νὰ ἀσχολῆται μετ' ἄλλων ὀμηλικῶν εἰς παιδιὰς ἀπαιτούσας κίνησιν, εἰς τὸ τρέξιμον, εἰς πηδήματα μετὰ τῶν δύο ἢ μεθ' ἑνὸς ποδός· εἶτα νὰ ῥίπτῃ λίθους καθ' ὠρισμένου σκοποῦ, νὰ παίξῃ τὴν σφαῖραν, τὸ σχοινίον, καὶ εἰς ἄλλα παραπλήσια γυμνάσματα νὰ τρέπηται, ἀλλ' αἰετοτε ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἐδικοῦ τινος μάλιστα περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ μηδέποτε ἐπιτρέποντος τὰ ἐπικίνδυνα καὶ ἀνωφελῆ τολμήματα καὶ πᾶσαν ῥώμης ἐπίδειξιν. Ἡ σπουδὴ, ἣν ἐπὶ τοῦ εἴδους τούτου τῶν γυμνασμάτων τὰ δύο κράτιστα τῆς ἀρχαιότητος ἔθνη ἐπεδείκνυον καὶ ἡ ἀξία, ἣν πρὸς ταῦτα ἀπέδιδον οἱ φιλόσοφοι ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν ἐπιρροῆς ἐπὶ τε τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς εἶναι ἱκανὴ ἀπόδειξις τῆς σπουδαιότητός των ἐν τῇ ἀνατροφῇ ὑπὲρ τούτων πλεον παντὸς συνηγορεῖ ἡ καθ' ἡμέραν πείρα. Ποία διαφορὰ μεταξὺ τῶν παίδων, τοὺς ὁποίους βαδίζοντας κρατοῦσι πάντοτε διὰ ταινιῶν καὶ οὐδ' ἀδιαλείπτως ἐκφοβίζουσι παριστῶντες εἰς αὐτοὺς τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐκτίθησιν αὐτοὺς ἢ ὀλίγω τολμηρὰ τῶν δυνάμεών των χρῆ-

σις, καὶ ἐκείνων οἵτινες εὐθύς ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς ἡλικίας των ἐτῶν ἐμαχύσαντες τὰ μέλη των διὰ πάσης κινήσεως, γινώσκουσι νὰ διαφεύγῃσι πάντα κίνδυνον ἢ νὰ μὴ τὸν φοβῶνται!

Ἄν δ' ἐνίοτε αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις ἐξέρχονται τῶν συνήθων ὀρίων καὶ λίαν ἀποκλειστικῶς ἐθεωρήθησαν ὡς σκοποὶ τῆς ἀνατροφῆς, οὐδὲν ἄλλο τοῦτο δεικνύει ἢ ὅτι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰσὶν ὑποκαίμενα εἰς τὴν κατάχρησιν. Ἄν δὲ εἰς τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὰς μετὰ φρονήσεως γιγνομένας, συμβαίνει ἐνίοτε ἀπεικταῖόν τι, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο δεικνύει ἢ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἀπόλυτος κύριος τῶν συμβάντων. Ἄλλ' ὅταν ἀφ' ἑτέρου ἀπείδωμεν εἰς τοὺς πολλῶν μεγαλητέρους κινδύνους, εἰς οὓς ὑπέκειται ὁ ἀνάσκητος παῖς, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ὁ τιοῦτος παῖς στερεῖται ὅλων τῶν ἀνεκτιμήτων ἐκείνων πλεονεκτημάτων, ἃ παρέχουσιν ἡ σωματικὴ ῥώμη καὶ ἡ εὐκίνησις, κατανοοῦμεν πόσον εἶνε ἀσύγνωστος ἡ παραμέλησις τοῦ μέρους τούτου τῆς ἀνατροφῆς. Ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐπιρροῆς τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ τῆς υἰείας, τῆς σωματικῆς ῥώμης καὶ εὐκαμψίας, κέκτηται αὕτη καὶ μεγάλην ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ σπουδαιότητα. Συχνότατα, εἴτε ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς εἴτε ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς καθιδρύμασι καὶ τοῖς σχολείοις οἱ νέοι παρέρχονται τὰς ὥρας τῆς ἀνάσεως ἐν ὀχληρᾷ ἀργίᾳ καὶ λυπηρᾷ ἀνίᾳ ἐν ἐπικίνδυναις συναναστροφαῖς καὶ ἐν παιδιᾷ οὐχ ἥττον βλαβεραῖς. Ἄν δὲ αἱ ὥραι αὗται ἀφιεροῦντο εἰς τὴν γυμναστικὴν αἱ μαθηταὶ θὰ ἦσαν βεβαιότατα λίαν εὐχαριστημένοι, καὶ πόσον ἐκ τούτου δὲν θὰ ἐκέρδιζεν ὁ χαρακτήρ των! Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πρέπει νὰ μὴ ἐπιτρέπωμεν ἀγῶνας, οἵτινες καταλήγουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ἔριδας. Ἀηπτέαι προσέτι καὶ ἄλλαι προφυλάξεις, οἷον· Νὰ ἐμποδίζωμεν τοὺς παῖδας νὰ λούωνται εἰς ἐπικίνδυνα μέρη, νὰ πλησιάζωσιν ἵππους, νὰ παίξωσι μεθ' ὀπλων ἢ μετὰ πυροβόλων. Πρὸς κατάδειξιν δὲ τοῦ οὗ διατρέχουσι κινδύνου διηγητέον ἐκλεκτὰ ἱστορήματα δυνάμενα νὰ καταδείξωσιν αὐτοῖς τὰ μοιραῖα ἀποτελέσματα τῆς ἀπερισκεψίας καὶ τῆς ἀφροσύνης.

(ἔπεται συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΟΙΩΤΙΚΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

αε, οε, αι, η, οι, υ.

Περὶ τῶν γραφῶν τούτων ἐγένετο καὶ ἄλλοτε ὑφ' ἡμῶν λόγος ἐν ἡμετέρᾳ τινὶ πραγματείᾳ καταχωρισθείσῃ εἰς τὸν Γ' τόμον τοῦ περιοδικοῦ Ἀθηναίου (σελ. 56-57), ἐπιγραφομένη «Βάσανος τῶν ἐκ τῆς ἐτυμολογίας καὶ τῆς γραφῆς ἐρασμικῶν ἀποδείξεων.» Ἐπειδὴ δὲ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου οὐκ ὀλίγαι ἐπιγραφαὶ ἀνεσκάφησαν ἐν Βοιωτίᾳ, ἱκανῶς συντελοῦσαι εἰς ὀρθοτέραν τῶν γραφῶν τούτων ἐρμηνείαν, δὲν ἐνομίσαμεν ξένον τῆς ἐξ ἀρχῆς προθέσεως νὰ συμπληρώσωμεν τὰ τότε λεχθέντα ἐκ τῆς νέας προσκτηθείσης βλῆς, τὸ δὲ πόρισμα τῶν ἡμετέρων ἐρευνῶν ἀνακοινώσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ « Πλάτωνος, » πιστεύοντες ὅτι οὔτε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ τοῦδε ἀπάδουσιν αἱ τοιαῦται μελέται, οὔτε τοῖς Ἑλλησι διδασκάλοις εἶνε ἀπρόσδεκτον εἶ τι ἀναφέρεται εἰς τὴν πατρῴαν γλῶσσαν καὶ προφορᾶν.

Οἱ ἀναγνόντες περὶ τῶν ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν γραφῶν ΑΕ καὶ ΟΕ γινώσκουσι βεβαίως ὅποιον εἶνε τὸ ἐξ αὐτῶν συμπέρασμα τῶν ἀναιρῶντων τὸ κῦρος τῆς παραδόσεως, παρετήρησαν δ' ἴσως ὅτι οἱ ἐρασμικοὶ καὶ ἐν τούτῳ καὶ ἐν ἄλλοις πλείστοις ὀρμῶνται ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλῶσσῃ ἄριστος καὶ ἀκριβέστατος διδάσκαλος τῆς ζώσης καὶ ἀληθοῦς προφορᾶς εἶνε τὸ νεκρὸν γράμμα. Πόσον δ' ἐσφαλμένη εἶνε ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἀπεδείξαμεν ἤδη ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἡμῶν πραγματείᾳ. Οὐχὶ δὲ ἀδίκως συγχωρεῖται νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν πλείστων ἐρασμικῶν ἀποδείξεων τὸ τοῦ Δημοσθένους « ἔστι δὲ τοῦτο οὕτως μὲν ἀκοῦσαι λόγον τινὰ ἔχον, εἰ δὲ τις ἀκριβῶς ἐξετάσειε ψεῦδος ἂν φανείη. » Καὶ ὅτι δὲν λέγομεν ὑπερβολὴν, ἔστω ἡμῖν τεκμήριον ἐν τῷ παρόντι ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐπὶ τῶν προκειμένων γραφῶν συλλογίζεται ὁ καὶ ἄλλοθεν γνωστὸς Φρειδερίκος Βλάσσιος, ὁ πρὸ δέκα ἐτῶν ἐκθύμως κατὰ τῆς ἡμετέρας προφορᾶς γράψας.

Ἐπειδὴ, λέγει, αἱ γραφαὶ αε καὶ οε ἐγεννήθησαν βεβαίως μόνον ἐκεῖ, ὅπου αἱ δίφθογγοι αἰ καὶ οἰ ἤρξαντο νὰ ἐκφωνῶνται ὡς αε καὶ οε, συμπεραίνεται ἄρα ὅτι πανταχοῦ ἄλλοθι, ὅπου διετέλουν γραφόμεναι κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον, ἐξεφωνοῦντο πάντως ὡς αἰ καὶ οἰ καὶ μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ (1). Ἀλλ' ἀποφαινόμενος ταῦτα ὁ ἐρασμικώτατος

(1) Friedrich Blass. Ueber die Aussprache des Griechischen. Berl. 1870 σ. 13.

Βλάσσιος οὐχὶ μόνον δὲν ἔλαβεν ἐν νῷ ὅτι αἱ γραφαὶ αε καὶ οε ἀναφαινονταὶ πρὸ Εὐκλείδου ἀπὸ τῆς σ' πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἐν Βοιωτίᾳ (2), ἴσως δὲ καὶ ἐξω αὐτῆς (3), ἀλλ' οὐδὲ ὕλως παρετήρησεν ὅτι μάλιστα ἀναφανέσκει ἀφανίζονται πάλιν ἐς αἰεὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς χώρας ἀκριβῶς καθ' ὃν χρόνον ἐπικρατεῖ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὁ ἰωνικὸς ἀλφά-

(2) Ἐν ταῖς λέξεσι Διονύσου, Ἀεσγράωνδας, Λιγίτι. (C. I. G. 4599), ἐπὶ Πλαύχε (1647). Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ὀρμῶνται ἐκ Τανάγρας. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἐξῆς πρὸ πέντε ἐτῶν ἀνασκαφεύσκει καὶ δυνάμεναι ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμῶν νὰ ἀναχθῶσιν εἰς τὴν ἑκτὴν πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα. Ἀθασόδορος, ἐπὶ Αυσανίτι, ἐπὶ Ὀκίθαι, ἐπὶ Πικαδάμοι, Χοε(ρίλος). Ἴδε Ἀθήναιον, τόμ. Γ', σελ. 165 καὶ ἐξῆς. Ὡσαύτως Μοέριχος, Ἀριστόθενος, Ἀθασόδορος, Γεργαίνετος, Κοέρανος, Χοερίλος. Ἀθήν. Τόμ. Δ' σελ. 213. Ἐπὶ Πολυαράτοι, ἐπὶ Ἀμεινοκλείας Bulletin de correspondance hellénique, 1878. II, σελ. 589 pl. XXVI. Τασε Δαματρί, Bullet. 1879 III, σελ. 434.

(3) Ἐπὶ ἀγγείων ἐν τοῖς ὀνόμασι Λεῦρα (C. I. G. 7746), Κροεσος 7756. Qorae Ahrens de Gr. ling. dial. I, σελ. 199 σημ. Ἴδε καὶ Annal. dell' Inst. arch. 1836, σελ. 310 σημ. Ὁμοίως ἐπὶ νομισματῶν τῶν Λαρισιαίων, « Λαριταέων » Monatsberr. d' Akad. d. v. Wiss. z. Berl. 1878 Junii πίνακ. I, N. 17. Λέγομεν δὲ ἴσως οὐχὶ δὲ βεβαίως καὶ ἐξω τῆς Βοιωτίας ἢ μᾶλλον τῆς Τανάγρας, διότι τὸ γράμμα Q περὶ οὗ ἠδύνατο τις νὰ νομίζῃ ὅτι δὲν ἦτο εὐχρηστον παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς, ἀφοῦ ἐν οὐδεμίᾳ ἐκ Βοιωτίας ἐπιγραφῆς εἶχεν ἀναγνωσθῆ ἄχρι τοῦδε (ἴδε Kirchhoff. Studien zur Gesch. des griechischen Alphabets 3te Auflage 1877 σελ. 134 καὶ πίν. II καὶ Ἀθήν. Τόμ. Β' σελ. 405 καὶ Γ' 167), ἀνεγνώσθη κατὰ τὸ 1878 ἐν Βοιωτικαῖς ἐπιγραφαῖς καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει Qorae. Bulletin κτλ. II, σελ. 589 καὶ pl. XXVI. Ἐπειδὴ δὲ καὶ παρὰ τοῖς Θεσσαλοῖς τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἀπαντῶσιν ἐνίοτε καταλήξει: τινὲς καὶ κατὰ τὴν τρίτην κλίσειν (οἶον. Μελιταῖοις, Μελιταεῖς Rangab. Antiqu. Hellén. N. 692, 1, 15. Πελιγναίων καὶ Πελιγναιέων Mionet, suppl. III, 301), διὰ τοῦτο δύναται τις καὶ ἐν τῇ γραφῇ Λαρισαέων νὰ προτιμήσῃ τὴν ἀνάγνωσιν Λαρισα-έων, διὰ πάντα δὲ ταῦτα νὰ χαρακτηρίσῃ βοιωτικᾶς καὶ τὰς τρεῖς ἐπάνω σημειωθείσας γράφας Λεῦρα, Κροεσος Qorae, καὶ περιορίσῃ τὴν διὰ τῆς αε καὶ οε γραφῆν τῆς αἰ καὶ οἰ ἐντός τῆς Τανάγρας. Ἐὰν δὲ τις πάλιν, ἐπειδὴ οὐδαμοῦ ἄλλοθι: οὔτε ἐν ἐπιγραφαῖς οὔτε ἐπὶ νομισμάτων ἀπαντᾷ ἡ γραφὴ Λαρισαεῖς, Λαρισαέων, θέλῃ νὰ νομίζῃ ὅτι καὶ ἐξω τῆς Τανάγρας καὶ Βοιωτίας ἤρξατο νὰ γίνηται χρῆσις τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γραφῶν πρὸ Εὐκλείδου, οὗτος εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσῃ συγχρόνως, ἐπειδὴ καὶ ἐν Λαρίσῃ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, αἰς θὰ ἀνῆκον αἱ τρεῖς εἰρημέναι γραφαί, ἢ ἀρξάμενη ὀρθογραφικῆ μεταρρύθμισις ὑπεχώρησεν εἰς τὸν παλαιὸν τρόπον τοῦ γράφειν ἕνεκα τῆς πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐπικρατήσεως τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου, ἀνάγκη λέγομεν νὰ ὁμολογήσῃ οὗτος ὅτι ἡ αἰ καὶ οἰ τῆς μετ' Εὐκλείδην γραμματικῆς δὲν εἶχον πλέον τὴν προτέραν αὐτῶν δύναμιν, καὶ ὅτι ἀπὸ Εὐκλείδου ἄλλοθι πλέον ἐλπίδας πρέπει νὰ ἔγῃ τις εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ γράμματος.

θητος. Τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει ἢ ὅτι αἱ γραφαὶ αὗται ἦσαν δοκίμια ἀκριβεστέρως καὶ πιστοτέρας σημειώσεως φθόγγων πρὸ πολλοῦ γεννηθέντων ἐν τῇ γλώσσῃ ἐκ τῆς συναϊρέσεως τοῦ α καὶ ι καὶ ο καὶ υ, ὑπεχώρησαν δὲ εἰς τὰς γραφὰς η υ καὶ οι τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου δι' οὐδένα ἄλλον λόγον βεβαίως, ἢ διότι καὶ αἱ κρατήσασαι καὶ ὑποχώρησασαι ἐσήμεινον ἀκριβῶς τοὺς αὐτοὺς φθόγγους, ἀπλοῦς δηλαδὴ καὶ στοιχειώδεις. Δὲν ἔγραψαν δὲ ἐξ ἀρχῆς οἱ Ταναγραῖται η καὶ υ, διότι πρὸ τοῦ ἀρχόντος Εὐκλείδου (403 πρὸ Χριστοῦ) τὸ Η καὶ Υ εἶχον ἐτέραν δύναμιν ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἀλφαβήτῳ, τὴν τοῦ δασέος πνεύματος καὶ τῆς οὐ ἔγραψαν δὲ αε καὶ οε, ὡς ἡμεῖς πεποιθόμεθα, ἐκείνην μὲν, διότι τὸ α καὶ ε παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι καὶ Δωριεῦσι συγκιρνώνται εἰς η (4), καὶ δὲν εἶχον νὰ σημειώσωσι κάλλιον τὸν φθόγγον τούτου ἢ διὰ τῶν παραγόντων αὐτῶ φωνηέντων, τὴν δὲ οε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν ὕστερον οἱ Ῥωμαῖοι πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ Υ ἔγραφον οε ἐν πολλαῖς τῶν εἰς τὴν λατινικὴν μστενηνεγμένων λέξεων, οἷον Hoelas, Sdephoerus, Antamoenides, Soenephebis, Froegiae κτλ. (5). Ἄν δὲ Βλάσσιος ἐλάβανεν ἐν νῷ ὅτι εὐθὺς ὡς τὸ Η καὶ Υ ἔλαβον τὴν νέαν αὐτῶν δύναμιν, αἱ μὲν αὐ καὶ αε ἀντικαθίστανται σταθερῶς διὰ τοῦ η, τὸν δὲ τόπον τῆς οε καταλαμβάνει ἀδιαφόρως καὶ ἀτάκτως ποτὲ μὲν τὸ υ ποτὲ δὲ πάλιν ἡ οι, ἢ θελεῖ νομίζομεν, πολὺ φυλαχθῆ ταχυβούλως νὰ συμπεράνη ὅτι αἱ δίφθογγοι αὐ καὶ οι εἶχον δύναμιν συνθέτων ἤχων ἐν τῇ μετ' Εὐκλείδην γραμμικτικῇ, καὶ ἴσως ἤθελε καταλήξει εἰς τὸ ἐναντίον συμπέρασμα, εἰς ὃ καὶ ἡμεῖς πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐν τῷ Ἀθηναίῳ, ἐπεκύρωσαν δὲ λαμπρότατα αἱ ἔπειτα, ἀπὸ τοῦ 1876 καὶ ὕστερον, ἀνασκευάσαι ἐν Τανάγρα, Θήβαις, Ὀρχομένῳ καὶ ἄλλαις τῆς Βοιωτίας πόλεσιν ἐπιγραφικῶς.

Ἐν ταύταις παρατηρεῖ τις τρία ὀρθογραφικὰ φαινόμενα πολλοῦ λόγου ἄξια ἐν τῷ περὶ τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ζητήματι, τὰδε· α) "Ὅτι ἐνῶ ἐν Τανάγρα πρὸ Εὐκλείδου εἶχεν ἐπικρατήσῃ ἡ γραφὴ αε καὶ οε τῆς αὐ καὶ οι καὶ μόνον ὀλίγα τινὰ ἔχνη τούτων ἐσφύζοντο ἔτι ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐπιγραφικῶς (6), ἐν τοῖς μετ' Εὐκλείδην χρόνοις, εὐθὺς μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου, ὡς ἀπὸ συνθήματος γίνονται ἄφαντοι μὲν αἱ γραφαὶ αε καὶ οε, ἐμφανίζονται δὲ ἀντι-

(4) Ahrens de Gr. l. d. I. σελ. 104. II, 195, 221.

(5) Corsen Ueber Aussprache κτλ. der Lat. Sprache 1858 I, σελ. 201.

(6) Κιτύλοι. Ἀθην Β' σελ. 405. Χοιρ. Δ' 297. Δισχίνας παρὰ τὸ Ἀβαεόδωρος καὶ Γεργάεντος Δ, 213. Ὀνασίμοι. Kaibel, Hermes VIII No 27.

μὲν τῆς αε σταθερῶς τὸ η, ἀντὶ δὲ τῆς οε πάλιν ἡ οι (7). β) "Ὅτι ἐνῶ ἐν Θήβαις δὲν ἐγένετο χρῆσις τῆς γραφῆς αε (8), αἴρνης ἐν τοῖς μετ' Εὐκλείδην χρόνοις, ἐν μιᾷ δὲ ἐπιγραφῇ καὶ πρὸ Εὐκλείδου (9), τὴν θέσιν τῆς αὐ καταλαμβάνει σταθερῶς τὸ η. γ) "Ὅτι ἐν πολλαῖς τῆς Βοιωτίας πόλεσιν καὶ δὴ ἐν αὐτῇ τῇ Τανάγρα μετ' Εὐκλείδην τὰς αὐτὰς καταλήξεις γράφουσιν ἀδιαφόρως ποτὲ μὲν διὰ τῆς δίφθογγου οι, ποτὲ δὲ διὰ τοῦ υ ψιλοῦ (10). Τὰ τρία ταῦτα ὀρθογραφικὰ φαινόμενα διδάσκουσι πέντε τινὰ σπουδαιότατα.

(7) Κοιρατάδαο. Παντοῦτος Ἀθῆν. Γ. Δ' σελ. 204—5 ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Δ' πρὸ Χριστοῦ ἐκατονταετηρίδος. Μοιριχος σελ. 299 τῆς Δ' ἢ Ι' πρ. Χρ. ἐκατ. Εἶδομεν δὲ ὅτι ἡ αὐτὴ λέξις ἀρχαιότερον ἐγράφετο Μοέριχος τοῖς θίοις σελ. 293 πρὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων· ἐν ἀρχαιοτέρῳ δὲ ἀναθήματι, τῆς δ' πρ. Χρ. ἐκατ. φέρεται γεγραμμένον τῶς θίους, σελ. 210. Ὁμοίως διὰ τῆς οι γράφονται αἱ λέξεις τοῖς δάμοι, αὐτοῖς, τοῖς ἄλλοις ἐν ἐπιγραφῇ μακεδονικῶν χρόνων, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ καὶ τὸ υ ἐν τῷ ὀνόματι Γυκίας σελ. 293. Ὡσαύτως κατὰ τῶν χρόνων ἐπιγραφῇ ἐκ Τανάγρας παρὰ τὰς γραφὰς Γυκίαν, τῶς ἄλλυς προξένους φέρει καὶ τὴν γραφὴν αὐτοῖ. Bullet. III σελ. 383. Ἐν πάσαις δὲ ταῖς ἄλλαις ἐκ Τανάγρας ἐπιγραφαῖς καὶ ταῖς πρότερον γνωσταῖς καὶ ταῖς ὕστερον ἀνασκαφείσαις εἶνε σταθερῶς γεγραμμένον υ ἀντὶ οι.

(8) Ἴδε Foucart. Bullet. III, σελ. 137 καὶ 133.

(9) Bullet. III, 140.

(10) Αἱ ἐπιγραφαί, ἐν αἷς χωρὶς διαφορᾶς εὐρηγται γεγραμμέναι αἱ αὐταὶ καταλήξεις διὰ τοῦ υ καὶ τῆς οι εἶνε πολυάριθμοι, ἀναφέρομεν δὲ τὰς ἀξιολογωτέρας καὶ μάλιστα ἐκείνας, αἵτινες σαφέστερον ἀποδεικνύουσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἡμετέρου ἰσχυρισμοῦ. Ἐν ἐπιγραφαῖς ἐξ Ἰητοῦ ἀρχαιοτέρας τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀπαντᾷ ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ Βοιωτοῖς πλεονάκις μὲν διὰ τοῦ υ γεγραμμένη Βοιωτῶς, ἀπαξ δὲ καὶ διὰ τῆς οι. Ἀθῆν. Τομ. Α' σελ. 490—495. Ἀναμῖξ δὲ καὶ ἀδιαφόρως ἀπαντᾷ Βοιωτῶς καὶ Βοιωτοῖς ἐν ἐτέραις διαφορῶν χρόνων ἐπιγραφαῖς ἐκ τῆς πόλεως Ἰητίων καὶ Ἀκραφιέων Bullet. II, σελ. 493—500. Ὁμοίως Βοιωτοὶ ἐν ἐπιγραφῇ ἐξ Ὀρχομενοῦ C. I. G. 1593. Ἐν ἐτέρῳ δὲ ἐπιγραφῇ ἐξ Ὀρχομενοῦ, ἀνηκούσῃ εἰς τοὺς μεταξὺ τοῦ 220 καὶ 192 πρ. Χ. χρόνους, εἰς ἄκρον ποικιλλουσιν αἱ γραφαὶ υ καὶ οι ἐν ταῖς αὐταῖς καταλήξεσιν. Ἴδε Bulletin III, σελ. 461 στιχ. 46 Βοιωτῶς, 53 πολέμαρχοι, 76 τοῖς πολεμάρχους, 78 καὶ 82 ἐν τῷ γεγραμμένῳ χρόνῳ, 84 τοῖς ταμιη καὶ τοῖς ἐγγονοῖς, τοῖς πολεμάρχους. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ τομ. IV σελ. 1 στιχ. 102 τοῖς πολέμαρχοι, 112 αὐτοῖς, 125 Γεφυκονομειόντων, 129 καὶ 152 τῷ δάμῳ. Ὡσαύτως ἐν ἐτέραις ἐξ Ὀρχομενοῦ τῶν αὐτῶν χρόνων· Βοιωτῶς, Ἐρχομενοῖς, Μοιριχίῳ, τοῖς πολεμάρχους Bullet. IV, 4880 σελ. 76 στ. 1, 2, 5. Βοιωτοῖς Ἐρχομενοῖς τῶς πολεμάρχους σ. 80 στ. 4, 11. Ἐν ἄλλῃ δὲ πάλιν ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως πολλὰκις τρεῖς, δίου, ἐβδομείκοντα ὄβολοι Bullet. IV, 89. Αἱ αὐταὶ ἀνωμαλίαι ἀπαντῶσι καὶ ἐν ἐτέρῳ ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐπι-

Α) "Οτι ἀπὸ τῆς ἑκτῆς πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἡ αε τῶν Ταναγραίων εἶχε τὴν αὐτὴν δύναμιν τῆς αἰ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν καὶ τῷ η τῆς μετ' Εὐκλείδην γραμματικῆς, ἡ δὲ οε τὴν αὐτὴν τῷ υ καὶ τῆς οὐ μόνον τῶν Βοιωτῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἐπὶ Εὐκλείδου καὶ μετ' Εὐκλείδην Ἑλλήνων. Ἄν δὲ ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα, τότε δὲν ἐξηγεῖται διὰ τί οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοί, οἵτινες οὐδέποτε φαίνονται γράψαντες αε ἀντὶ αἰ, εὐθὺς ὡς τὸ η ἔλαβε τὴν νέαν αὐτοῦ, τὴν φωνηεντικὴν δύναμιν, ἀπὸ Εὐκλείδου, οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ πρὸ Εὐκλείδου, χωρὶς νὰ ἀναμένωσι χρόνον, ἔσπευσαν παραχρῆμα νὰ γράψωσιν ἡ ἀντὶ αἰ, ἀπαραλλάκτως ὅπως οἱ Ταναγραῖοι ἀντὶ αε, ἐνῶ κατὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ

γράφῃ τοῦ τέλους τῆς Γ' πρ. Χ. ἑκατονταετηρίδος Bullet. IV, 97 τοῖ δάμοι, Φυκίας, αὐτο κῆ ἐγγόνοις, τοῖς ἄλλοις προξένου. Μόνον δὲ υ γράφεται ἐν ἐτέραις ἐξ Ὀρχομενοῦ οἶον, Φυκίας, τῆς ἄλλης προξένου, Ἴππυς, προβάτου, ἦγυς, Ἐρχομενίς, Ἐρχομενίς, Εὐδῶλυ, Γελατιή, αὐτο, Θύναρχος, κατάλυπον, τῷ δάμο C.I.G. N. 1569a καὶ 1564. Εἰς τὴν αὐτὴν ἀστυαίαν ἀποδοτέαι καὶ αἱ γραφαὶ Διονύσοι C. I. G. 1579 καὶ 1580 ἐξ Ὀρχομενοῦ τοῖ ἱπποτη, Τρεφῶνιοι C. I. G. 1588, τῷ αἰ, τῷ Τρεφῶνιο Bullet. IV, σελ. 96, ἐκ Λεβαδείας τοῖς ἄλλοις προξένου, τῷ δάμο, αὐτο, τῆς ἄλλης προξένου Ἀθῆν. Δ' σελ. 215 ἐκ τῆς πόλεως Χορσείας. Ἐτερα παραδείγματα ὁμοίας ἐν Κώπαις καὶ Θισβῆ ἀστυαίας περὶ τὴν γραφὴν ἴδε ἐν τοῖς Studien τοῦ Κουρτίου T. IX Beermann. de dialecto Boeotica σελ. 40. Ἄν δὲ ἐν Θήβαις καὶ ἄλλαις τισὶ πόλεσι τῆς Βοιωτίας (Ἀθῆν. Γ' σελ. 483 καὶ Beermann ἐνθα ἀνωτ.) φαίνεται ὅτι οὐδεμία ἢ ἐλαχίστη χρῆσις ἐγένετο τῆς γραφῆς τοῦ υ ἀντὶ τῆς οἰ, τοῦτο δὲν προσέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ οἰ παρ' αὐτοῖς ἐφύλαττε τὴν ἀρχαιοτάτην προφορὰν, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἡ οἰ καὶ τὸ υ μετ' Εὐκλείδην εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν ἐν τῷ ἐλληνικῷ ἀλφαβῆτι, καὶ διὰ τοῦτο ἄλλοι μὲν ἔγραφον συνήθως υ ἀντὶ οἰ, ἄλλοι δὲ συνήθως οἰ ἀντὶ υ ἢ μόνον οἰ, οἱ δὲ Ταναγραῖοι, οἵτινες πρὸ μὲν τῆς ἑκτῆς πρ. Χ. ἑκατ. ἔγραφον οἰ, ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου οε, μετὰ δὲ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβῆτος, συνηθέστερον μὲν υ, σπανιώτερον δὲ πάλιν οἰ. Ὅθεν οὐδὲν παράδοξον ἂν τὸ ὄνομα Μοίριχος, ὅπερ πρὸ Εὐκλείδου ἔγραφον Μοίριχος, ἔγραφον ἔπειτα διὰ τῆς οἰ, οἱ δὲ Ὀρχομενίοι πρὸ Εὐκλείδου, μὲν ἔγραφον Μοίριχος μετὰ τὸν Εὐκλείδην δὲ Μόριχος C. I. G. 1579 καὶ 1580. Rang. Ant. Hell. 898. Keil zur Syll. inser. Vocal. σ. 631. Τότε μόνον ἠδύνατο νὰ ἀμφισβητηθῆ τὸ κῶρος τοῦ ἡμετέρου ἰσχυρισμοῦ, περὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως τοῦ υ καὶ τῆς οἰ, ἂν ἐν τῇ διαφορᾷ τῆς γραφῆς ὑπῆρχε διαφορά τόπου καὶ χρόνου ἢ ἂν οἱ φηλογολογικὸι νόμοι συνεχώρουν τοῖς Ταναγραῖοις νὰ μεταχειρισθῶσι πάλιν τὴν οἰ, ἀφοῦ ἐνομισθῆ ἀναγκασία ἢ διὰ τῆς οε ἀντικατάστασις αὐτῆς ἢ δὲ ἀπὸ τῆς ἑκτῆς πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἢ ἂν ἐν πάσαις ταῖς μνημονουθεύσαις ἐπιγραφαῖς δὲν ἐτηρεῖτο αὐστηρῶς ἡ βοιωτικὴ γραφὴ τοῦ η καὶ ω ἀντὶ τῆς κοινῆς αἰ καὶ ου καὶ οἱ τύποι τοῖ δάμοι, αὐτοί, τοῖ πολέμαρχοι, Ἐρχομενίοις, τοῖς θίοις, Τρεφῶνιοι, Κοιρατάδαο δὲν ἦσαν καθαρῶς βοιωτικοί.

Βλασίου ἔπρεπε πρῶτον νὰ γράψωσιν αε καὶ ἔπειτα μετὰ ἑκατὸν ἢ διακόσια ἔτη νὰ γράψωσι καὶ αὐτοί η. Δὲν λέγομεν δὲ ὅτι ἡ αε τῶν Ταναγραίων ἦτο ἰσοδύναμος πρὸς τὴν αἰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, διότι ἐν ταῖς μετ' Εὐκλείδην βοιωτικαῖς ἐπιγραφαῖς μέχρι τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος οὐδέποτε γράφεται αἰ ἀντὶ η, ὅπως οἱ ἀντὶ υ, σπανιώτερον δὲ καὶ μετὰ τὴν δευτέραν, καὶ μόνον ἐν τισιν ἐπιγραφαῖς, ἐν αἷς φαίνονται ἴχνη τῆς κοινῆς ὀρθογραφίας καὶ διαλέκτου (11). Καὶ δι' ἄλλον δὲ λόγον ἡ αε καὶ τὸ ἀντ' αὐτῆς η ἦτο διάφορον τῆς αἰ τῶν Ἰώνων καὶ Ἀττικῶν, διότι οὐδέποτε παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, οὐδὲ ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις ἐγράφη ποτὲ η ἀντὶ τῆς αἰ, ἀλλὰ μόνον ε. (*) Ὅμοιον τούναντίον δύναμιν φαίνεται ἔχουσα ἡ οε τῶν Ταναγραίων πρὸς τὴν οἰ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ τὸ υ τῆς μετ' Εὐκλείδην γραμματικῆς διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται διὰ τί ἡ οἰ νὰ ἐπαυρῆται πάλιν ἐν Τανάγρα, ἀρ' οὐ ἄπαξ ἐνομισθῆ ἀναγκασία ἢ ἀντικατάστασις αὐτῆς διὰ τῆς οε, αὐτὴ δὲ παντελῶς νὰ ἀφανισθῆ, ἀμφότερα δὲ νὰ συμβῶσιν ἀκριβῶς καθ' ἕνα χρόνον εἰσάγεται ἐν Βοιωτίᾳ ὁ ἰωνικὸς ἀλφάβητος δὲν ἐξηγεῖται δὲ καὶ διὰ τί ἐν Τανάγρα καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Βοιωτίᾳ τὰς αὐτὰς κατὰ τῆς ἐπιγραφῆς χωρὶς διαφορᾶς καὶ κατὰ τὸ ἐκάστοτε δο-

(11) ἴδε Foucart, Bulletin de correspondance hellénique III, σελ. 138 καὶ Beermann, Studien κτλ. IX σελ. 34.

(*) Ἐν τῷ ἀρτίως ἐκδοθέντι τεύχει τοῦ Bullet. de cor. hellén. τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου, σελ. 514 ἐξεδόθη ἐπιγραφή ἐκ Θράκης πολὺ μεταγενεστέρων χρόνων, ἔχουσα τὰς γραφὰς γυνεκι, καὶ, κῆ, κῆ, ὁ δὲ ἐκδότης αὐτῆς K. Am. Havell-Besnault ἐκ τῶν γραφῶν τούτων συμπεραίνει ὅτι καὶ τότε ἀκόμη τὸ η δὲν εἶχε λάβει τὴν προφορὰν τοῦ ἰῶτα ἀλλ' ἐπλησιάζεν, ὡς φαίνεται, πρὸς τὸ ε. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο θὰ ἦτο ὀρθόν, α) ἂν τὸ η κατὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ ἔτι ἀρχαιοτέρους χρόνους δὲν ἐγράφετο καὶ ἀντὶ τῆς εἰ, ἥτις ἀναντιλέκτως ἀπὸ πολὺ ἀρχαίων χρόνων ἐξεφωνεῖτο ὡς εἰ μακρόν· β) ἂν ἐν παπύροις ἐξ Αἰγύπτου, ἀναβιβαστομένοις εἰς τὴν δευτέραν πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα δὲν ἐγένετο παντελῆς σύγχυσις μεταξὺ τοῦ εἰ, η καὶ εἰ· γ) ἂν τὸ καὶ ἐν πολλοῖς τόποις τῆς Ἑλλάδος καὶ νῦν ἔτι δὲν προσφέρετο καὶ ὡς κῆ καὶ δὲν ἦτο πολὺ πιθανόν ὅτι οὕτως ἐξεφωνεῖτο τότε ἐν Θράκῃ τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ὅσῳ τὸ η δὲν ἐγράφετο καὶ ἐν τῇ λέξει γυναικί, ἐν ἧ ἡ αἰ προφέρεται πανταχοῦ ὡς εἰ· δ) ἂν ἦσεν εὐρεθῆ που ἐν ἐλληνικῇ ἐπιγραφῇ αἰ ἀντὶ η ὅπως εὐρίσκειται ἐνίοτε αἰ ἀντὶ ε. Διὰ πάντων τούτων δὲν ἰσχυρίζομεθα ὅτι τὸ η ἐξεφωνεῖτο ὡς ἰῶτα, ἀλλὰ λέγομεν μόνον ὅτι δὲν ἐξεφωνεῖτο ὡς ο ἀνοικτὸν, ὅπως πιστεύουσιν οἱ Ἑρασμικοί. Ἀλλὰ περὶ τούτου διαλαμβάνομεν διὰ πλειόνων ἀλλαγῶν, εἴπομεν δὲ τινα καὶ ἄλλοτε ἐν τῇ Ἀθηναίᾳ, Τόμ. Β' σελ. 340 σημ. β' καὶ Τόμ. Γ' σελ. 52 σημ. α'.

κοῦν ποτὲ μὲν διὰ τῆς οἰ ποτὲ δὲ διὰ τοῦ υ, καὶ ταῦτα ἐν ἐπιγραφαῖς ἀστυρῶς γεγραμμέναις κατὰ τὸ βοιωτικὸν ἰδίωμα καὶ σταθερῶς ἐχούσαις ἢ ἀντὶ αἰ καὶ ω ἀντὶ ου.

Β) Ὅτι ἄνευ ἐξευρέσεως καινῶν χαρακτήρων εἶνε δύσκολον πολλάκις νὰ γραφῶσιν ἀπλοὶ φθόγγοι δι' ἀπλῶν φωνηέντων. Διότι ἂν ἦτο εὐκόλον, τότε καὶ οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ Ταναγραῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ θὰ ἠδύναντο καὶ πρὸ Εὐκλείδου, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, νὰ γράψωσιν ε ἀντὶ αἰ καὶ αε, ἀφοῦ τὸ ε εἶχε τότε καὶ τὴν δύναμιν τοῦ η τῆς μετ' Εὐκλείδου γραμματικῆς, καὶ δὲν ἦτο χρεῖα νὰ περιμένωσιν ἕως οὗ τὸ η λάβῃ τὴν νέαν αὐτοῦ δύναμιν καὶ νέος φωνηεντικὸς χαρακτήρ προστεθῇ εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἀλφάβητον, οὐδὲ θὰ περιέμενον νὰ γράψωσιν υ ἀντὶ οε καὶ οἱ ἕως διακριθῇ ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ φθόγγος τοῦ υ ἀπὸ τῆς ου, οὐδὲ πάντες οἱ Ἕλληνας θὰ ἔγραφον τὸν φθόγγον ταύτης διὰ δύο φωνηέντων, ἂν ἠδύναντο δι' ἑνός.

Γ) Ὅτι ὅπου δὲν βλέπομεν μεταβολὴν ὀρθογραφίας δὲν εἶνε λόγος νὰ πιστεύωμεν παραχρῆμα ὅτι οὐδεμία ἐκεῖ ἐπῆλθε μεταβολὴ περὶ τὴν προφορὰν, οὐδὲ ὅτι καὶ ἐκεῖ, ὅπου διὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον ἐνομήθη ἀναγκαστικῶς ἡ ὀρθογραφικὴ μεταρρύθμισις αὕτη ἐγένετο εὐθὺς μετὰ τὴν διαφωνίαν τῆς προφορᾶς πρὸς τὸ γράμμα, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἑκατὸν καὶ διακόσια ἔτη, ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἠθέλησαν ἢ ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιχειρήσωσι ταύτην. Ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται διὰ τί οἱ μὲν Ταναγραῖοι ἤδη ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐποίησαντο χρῆσιν τῶν γραφῶν αε καὶ οε, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ Ὀρχομένιοι καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοί, ἐνῶ καὶ αὐτοὶ ἠδύναντο, ἂν ἤθελον, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ ἤδη πρὸ Εὐκλείδου ἤρξαντο νὰ γράψωσιν σταθερῶς τὸ η ἀντὶ τῆς αἰ, ὅπως οἱ Ταναγραῖοι ἀντὶ τῆς αε· οὐδὲ ἐξηγεῖται πρὸς τοῦτους διὰ τί οἱ Ἀττικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνας οὐδέποτε ἔγραφαν υ ἀντὶ τῆς οἰ, εἰ καὶ ἀπὸ Εὐκλείδου τοῦλάχιστον ἠδύναντο νὰ γράψωσιν, ἀφ' οὗ ἢ οἰ καὶ τὸ υ εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἀλφάβητῳ, ὡς δεικνύουσι τὰ ἐν Βοιωτίᾳ ὀρθογραφικὰ φαινόμενα, δεικνύει δὲ καὶ ἡ ἐν Ἰκανῶς ἀρχαία ἐκ Κρήτης ἐπιγραφὴ ἅπαξ ἀπαντῶσα ἀνάγνωσις Πότιος Ἀπέλλων ἀντὶ Πύτιος Ἀπέλλων, περὶ ἧς ἀλλαχοῦ ἀκριβέστερον διαλαμβάνομεν. (12)

(12) Τῆς τρίτης πρ. Χρ. ἑκατονταετηρίδος. Τὴν γνησίαν γραφὴν Πότιος παρέσχεν ὁ Dethier ἐν ταῖς Sitzungsberichte der Academie zu Wien 1859 XXX, σελ. 431 καὶ ἐξῆς· οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐκδόντες τὴν ἐπιγραφὴν, ἐπειδὴ δὲν εἶχον

Δ) Ὅτι ἡ διὰ δύο χαρακτήρων ἀπλῶν φθόγγων γραφὴ ἦτο γνωστάτη τοῖς Ἕλλησιν ἤδη ἀπὸ τῆς ἕκτης πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐν μὲν Τανάγρα ἀναφαίνονται αἱ γραφαὶ αε καὶ οε, ἐν δὲ Κερκύρα καὶ Κορίνθῳ ἡ διὰ τοῦ ο καὶ υ καὶ ε καὶ ι γραφῆ τῶν ὑπὸ τῶν Ἑρασμικῶν καλουμένων νόθων διφθόγγων ου καὶ ει, τῶν συνήθως πρὸ Εὐκλείδου, ἄτε ἀπλῶν οὐσῶν, δι' ἑνός χαρακτήρος γραφομένων, τοῦ ο καὶ τοῦ ε: (13)

Ε) Ὅτι ἡ γνώμη τῶν Ἑρασμικῶν περὶ τῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ διαμέσεως φθόγγων μεταβάσεως τῶν διπλῶν εἰς ἀπλοῦς εἶνε οὐ μόνον ἀσυστατος καὶ ἀβασίρετος καὶ ἐπὶ ψιλῆς μόνον εἰκασίας τεθεμελιωμένη ἀλλὰ καὶ ἀντικρυσ πολεμῖα πρὸς ὅ,τι ἐκ τῆς γραμματικῆς καὶ ἐπιγραφικῆς διδασκόμεθα. Ἐκτὸς ἂν ἀποδεχθῶμεν ὅτι οἱ διάμεσοι φθόγγοι ὑπῆρχον ἐν τῇ ἑλληνικῇ πρὸ τῆς μονίμου γραφῆς τῶν ὀμηρικῶν ποιημάτων καὶ ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ νῦν ὑπάρχουσι γεγραμμένα ἀπλῶς φωνήεντα, ἐκ κράσεως δύο ἢ πλείονων προελθόντα, ἐφέροντο ἐν τῷ στόματι τῶν ἀνθρώπων τὰ δύο ἢ τὰ πλείονα ἐκεῖνα φωνήεντα τὰ τοὺς διαμέσους φθόγγους ἀποτελοῦντα, οὗς τοσοῦτον μὲν ἀγαπῶσιν οἱ Ἑρασμικοὶ, ἀγνοεῖ δὲ ἡ ἑλληνικὴ γραμματικὴ καὶ τῆς ὀμηρικῆς καὶ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν διαλέκτων.

Ὅτι δὲ καὶ δι' ἄλλους λόγους πλὴν τῶν εἰρημένων ἢ οε ἐξεφωνεῖτο ὡς υ, οὐχὶ δὲ ὡς οε, ὅπως πιστεύουσιν οἱ Ἑρασμικοὶ, γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἂν ἐξεφωνεῖτο ὡς οε, τότε ἐκ τῆς κράσεως τοῦ ο καὶ ε ἤθελε γεννηθῆ οὐχὶ τὸ υ, ἀλλὰ τὸ ου, ἢ ἐν τῇ αἰολικῇ καὶ δωρικῇ διαλέκτῳ τὸ ω, ὅπως οἱ περὶ συναϊρέσεως καὶ κράσεως τῶν ἑλληνικῶν φωνηέντων κανόνες διδάσκουσιν. Καὶ βεβαίως πολλῶ μᾶλλον πρέπει νὰ πιστεύῃ τις εἰς τοὺς νόμους καὶ κανόνας τῆς γλώσσης ἢ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν καὶ γλωσσολόγων, ὅταν διὰ ψιλῶν μόνον εἰκασίων πειρῶνται νὰ ἐρμηνεύωσι πράγματα, ἄτινα καὶ ἐξ ἄλλων αἰτίων ἢ αὐτοὶ νομίζουσιν ἠδύναντο, ὡς εἶδομεν, νὰ ἔχωσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν καὶ τὴν γένεσιν. Ἄλλ' οὐδὲ ὡς οε ἠδύνατο νὰ ἐκφωνῆται ἡ οε, ὡς δοξάζει ὁ ἡμιερασμικὸς Βουρσιανός (14) καὶ ὁ πλέον ἢ ἐρασμικὸς Βερμαννός (15): διότι ἂν ἦτο ὀρθή

πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν λίθον, ἐφόλαττον τὴν ἐσφαλμένην γραφὴν τοῦ πρώτου ἐκδότου Πότιος· ἀλλ' ὁ Dethier λέγει ῥητῶς ὅτι τὸ ε φαίνεται σαφῶς ἐπὶ τοῦ λίθου (σελ. 443), συμμαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ πιστότατον ἀπόγραφον τῆς ἐπιγραφῆς· πίναξ II, στ. 24. Τὴν κρητικὴν ταύτην ἐπιγραφὴν ἴδε καὶ ἐν ταῖς Antiquités Helléniques N. 2477.

(13) Kirchhoff. Studien z. G. d. g. A. 1877· σελ. 91, 93 καὶ 96.

(14) Verhand. d. Frankf. Phil. verssamml. 1861 σελ. 25.

(15) Curtius Studien IX, σελ. 42.

ἡ δοξασία αὐτὴ τότε καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ Οὐόλοισι (16) ἔπρεπε ἢ οἱ νὰ ἀποβῆ εἰς ἐν οὐκ ὀλίγαις τῶν λέξεων. Ὀλίγην δὲ ἰσχὺν ἔχει καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ Ἀρναίου καὶ Βερμαννοῦ (17) ὅτι κατὰ τὴν πέμπτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἢ οἱ παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς ἐξεφωνεῖτο ὡς οἱ ἐκ τοῦ ὅτι οὗτοι ἐπὶ Θουκυδίδου ἔλεγον ὁμοϋχέτας (Θ. Δ. 97), οὐχὶ δὲ ὁμοϋοιχέτας (ἐκ τοῦ ὁμοϋοιχέτας)· διότι οὐχὶ μόνον ὁ Βερμαννός, ἀλλ' οὐδὲ ὁ δεινότετος ἐν τοῖς γραμματικοῖς πράγμασιν Ἀρέσιος θὰ ἠδύνατο ἀσφαλῶς νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ κράσις τοῦ οἰ καὶ τῆς οἰ ἐν τῷ ὁμοϋοιχέτας ἐγένετο ἐπὶ Θουκυδίδου οὐχὶ δὲ πρὸ ἑκατὸν ἢ διακοσίων ἢ τριακοσίων ἐτῶν πρότερον, καὶ ὅτι τὸ ἐκ τῆς κράσεως ταύτης προελθὼν ὁμοϋχέτας δὲν ἦτο ἐν χρήσει καὶ μετὰ διακόσια καὶ τριακόσια ἔτη ὕστερον τοῦ Θουκυδίδου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Πλουτάρχου, ἐφ' οὗ ὑπῆρχε ἐν τῷ στόματι τῶν Βοιωτῶν ἡ ὁμοιόμορφος λέξις πλαϋοχέτας (18). Τότε μόνον θὰ εἶχε πῶς κῦρος τὸ ἐξ ἀναλόγου παραδείγματος συμπέρασμα τοῦ Βερμαννοῦ, ἂν οὗτος ἠδύνατο νὰ πείσῃ τὴν ἐπιστήμην ὅτι οἱ Βοιωτοὶ ἐπὶ Πλουτάρχου ἔλεγον ὁμοϋοιχέτας ὅπως πλαϋοχέτας, οὐχὶ δὲ ὁμοϋχέτας ὅπως ἐπὶ Θουκυδίδου, καὶ ὅτι εἶπὸν ποτε πλαχέτας ἢ πληχέτας ὅπως ὁμοϋχέτας, καὶ ὅτι δὲν ἔλεγον πρὸ Θουκυδίδου πάντοτε πλαϋοιχέτας, ἔγραψαν δὲ πλαϋοχέτας ἀπὸ τῆς ἐν Βοιωτίᾳ ἐπικρατήσεως τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφάβητου. Ἀλλὰ τοσαῦτον τὸ Θουκυδίδειον ὁμοϋχέτας ἀποδεικνύει ὅτι ἢ οἱ ἐξεφωνεῖτο ὡς οἱ ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν κατὰ τὴν 15' πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα, ὅσον τὸ ἀττικὸν ὕστερον ὅτι ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Πλάτων δὲν ἔλεγον τὸ ἕτερον ἀλλὰ τὸ ἄτερον, ὅπως πιθανώτατα οἱ πρόγονοι αὐτῶν πρὸ διακοσίων ἢ τριακοσίων ἢ πεντακοσίων ἐτῶν πρότερον. Πῶς δὲ ἔγραψεν ὁ Δημοσθένης τὸν Θηβαῖον Ἀνεμοίταν (19) διὰ τῆς οἰ ἢ διὰ τοῦ υ, ἄδηλον, πιθανώτατα δὲ διὰ τῆς οἰ, διότι καὶ τὰ ἀκριβέστερα τῶν ἀντιγράφων καὶ οἱ ἐκδόται σήμερον γράφουσι Ἀνεμοίτας, ἴσως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀνεμοίτας οὕτως ἔγραφε τὸ ἴδιον ὄνομα, ἀφοῦ καὶ μετὰ τὸν Δημοσθένη Γαναγραῖος ἀνὴρ ἔγραφε Μαίριχος ἀντὶ Μύριχος (20), οἱ δὲ Θηβαῖοι φαίνεται ὅτι προστίμων ἔτι καὶ ὕστερον τὴν διὰ τῆς οἰ γραφὴν τῶν

λέξεων, ὅπως δεικνύει ἐπιγραφὴ μακεδονικῶν χρόνων (21). Ἐπὶ ἀβεβαίω ἀρα τεκμηρίων Θεμελιοῦσιν οἱ Ἑρασμικοὶ τὴν ἑαυτῶν δοξασίαν, ὅτι ἢ οἱ ἐπὶ μὲν Θουκυδίδου ἕνεκα τοῦ ὁμοϋχέτας ἐξεφωνεῖτο ὡς οἱ ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν, ἐπὶ δὲ Δημοσθένους ὡς υ διὰ τὴν γραφὴν Ἀνεμοίτας. Καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ Ἑρασμικοὶ οὐδέποτε ἐζήτησαν προσηκόντως τὴν δυνάμιν τῶν τοιούτων ἐτυμολογικῶν καὶ ὀρθογραφικῶν φαινομένων, καθ' ὅσον οὔτε ταῦτα θὰ ἔλεγον, οὔτε ὅτι τὸ Νικαεὺς καὶ Φωκαεὺς ἀποδεικνύουσι σαφέστατα ὅτι ἢ οἱ ἐξεφωνεῖτο ὡς οἱ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐν τοῖς δυνάμει Νίκαια, Φώκαια, Νικαιεὺς, Φωκαιεὺς, ἀφοῦ οὐχὶ μόνον ἐπὶ Δημοσθένους ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Πλουτάρχου καὶ ὕστερον ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἠδύνατο νὰ λέγῃ συγχρόνως Νικαεὺς καὶ Νίκαα (22) ἀρχαιότερον δὲ τοῦ Πλουτάρχου ἐν Βοιωτίᾳ κατὰ τὴν τρίτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα Ὀρχομένιος μὲν ἀνὴρ ἔλεγε Πλαταεὺς, (23) Πλαταιεὺς δὲ Πλατηεὺς (24), εἰ καὶ ἐν Ὀρχομένω καὶ Πλαταιαῖς ἢ οἱ ἐξεφωνεῖτο ὡς ἢ καὶ ἡ Πλάταια ἐλέγετο Πλάταια ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν.

Ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων ἐγένετο, νομίζομεν, δῆλον ὅτι οὐδένα λόγον ἔχομεν νὰ ἀμφισβητήσωμεν ὅτι ἢ διὰ δύο χαρακτῆρων γραφὴ ἀπλῶν φθόγγων δὲν ἦτο εὐχρηστος παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἤδη ἀπὸ χρόνων ἀρχαιωτέρων τοῦ Εὐκλείδου. Τοῦτο δὲ καὶ ἐξ ἄλλων λόγων συνεπεράναμεν πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐν τῷ περιοδικῷ Ἀθηναίῳ, (τόμ. Β, τεύχ. ε' καὶ τόμ. Γ, τεύχ. α')

(21) Ἀθην. Γ', 483. Ἄν μετὰ βεβαιότητος οὐχὶ δὲ μετὰ πιθανότητος ἐγινώσκωμεν ὅτι ὁ Δημοσθένης ἔγραψεν Ἀνεμοίτας, τότε, ἐπειδὴ ἔγραψεν οὐχὶ Ἀνεμοίτης ἀλλ' Ἀνεμοίτας, θὰ εἶχομεν πρὸς ταῖς εἰρημέναις καὶ ἕτεραν ἀποδείξιν ὅτι ἐπὶ Δημοσθένους ἢ οἱ καὶ τὸ υ εἶχον τὴν αὐτὴν δυνάμιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἀλφάβητῳ.

(22) Ἰδὲ Φιλίστορος Τόμ. Α', σελ. 329 στιχ. 6 καὶ 23. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους ἕτερος ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἔλεγε τὸνναντίον Πειρεεὺς τόμ. Α' σελ. 324 καὶ ἀλλαχοῦ, Βησεεὺς Φιλ. Δ' σελ. 170 στηλ. γ' στ. 93 καὶ ἀλλαχοῦ.

(23) Keil. Nachtrag zur Sylloge inscript. Bocot. 38 c. 1.

(24) Bulletin I, σελ. 208.

(16) Corssen. Ueber Aussprache κτλ. 1858, I, σ. 204 καὶ 206.

(17) Ahrens de Graec. lin. dial. I, 192 σημ. 7 καὶ Beermann Studien IX, σελ. 81.

(18) Πλουτάρχ. ἐρωτ. ἑλλην. σελ. 292.

(19) Περὶ Στεφάνου σελ. 324.

(20) Ἀθην. Τόμ. Δ', σελ. 299.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΕΡΟΣΤΑΤΩΝ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΔΕΡΙΟΥ ΙΚΘΥΟΣ.

ΥΠΟ Ι. Π. ΠΥΡΑΛ.

Τινες τῶν νεωτέρων ἀποδίδουσι τὴν ἐφεύρσιν τῶν ἀεροστάτων εἰς τὴν νεωτάτην ἐποχὴν· ὑπάρχουσι ὅμως πολλὰ διδόμενα ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται, ὅτι τὰς ἀεροστάτους μηχανὰς πρῶτοι εἶχον ἐπινοήσῃ αἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, καὶ τὰς ἰδέας τούτων ἐβελτίωσαν οἱ μεταγενέστεροι· διότι ἡ ἰδέα τῆς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀρχαιοτάτη, ὅσον εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ κοινωνία.

Ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν ἀρχαίων ἀναφέρονται πολλοὶ τῶν θεῶν διὰ πτερῶν διατρέχοντες τὰ μετέωρα. Ὁ Δαίδαλος μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰκάρου κατασκευάσαντες πτερὰ ἐπέταξαν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, φυγόντες ἐκ τοῦ λαβυρίνθου, ἔνθα ἦσαν φυλακισμένοι, καὶ ἅτι ὁ μὲν Ἰκαρος παρακούσας τὸν πατέρα του ἀνυψώθη ὑπὲρ τὸ δέον ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, καὶ τακέντος ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου τοῦ κηροῦ, δι' οὗ ἦσαν τὰ πτερὰ πρῶτον, κατέπεσεν εἰς τὰ πέλαγος καὶ ἐπνίγη, ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸ πέλαγος Ἰκάρειον ἐκλήθη· ὁ δὲ Δαίδαλος ἐπέταξεν ἀσφαλῶς διὰ τῶν πτερῶν καὶ ἦλθεν εἰς Σικελίαν. Ἐκ τούτων δύναται τις νὰ εἰκάζῃ ἢ ὅτι τῶν ὄντι εἶχον κατασκευάσει πτερὰ δι' ὧν πτερακίσαντες, ὁ μὲν εἰς ἀπαυδήσας κατέπεσε καὶ ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ δὲ ἄλλος ἀντέσχε καὶ ἀφίχθη εἰς Σικελίαν, ἢ ὅτι εἶχον ἐπινοήσῃ ὁ τε Δαίδαλος καὶ Ἰκαρος ἀεροστάτον μηχανὴν ἀνυψουμένην διὰ καπνοῦ ἢ διὰ ὑδρογόνου καὶ ἀναβάντες ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἐταξείδευσαν, ὡς νῦν πολλοὶ κατῴρθωσαν νὰ ταξιδεύωσιν ἀσφαλῶς, καὶ ἄλλοι ἀπωλέσθησαν καταπεσόντες. Ἐπὶ τὴν ἰδέαν τῆς διὰ πτερῶν ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ συνέλαβον πολλοὶ κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Σίμων ὁ Μάγος δοκιμάσας νὰ πετάξῃ διὰ πτερῶν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ Καπιτωλίου εἰς τὸ ὄρος Ἀβεντίνον, κατέπεσε καὶ ἐφονεύθη. Κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα πολλοὶ διὰ τῶν πτερῶν δοκιμάσαντες νὰ πετάξωσι εἰς τὸν ἀέρα, κατὰ πᾶσιν ἀπαυδήσαντες κατέπεσαν, καὶ οἱ μὲν ἐφονεύθησαν, οἱ δὲ ἐστρεβλώθησαν. διότι εἶναι ὅλως διάφορος ἡ ἀνατομικὴ διάθεσις τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ πτηνά. Τὸ πτεράκισμα τοῦτο καὶ ἐσχάτως ἐπανελήθη ἐν τῇ Μαυδρίτῃ τῆς Ἰσπανίας ὑπὸ τινος γυναικὸς Ζουάνας Περές.

Ἐγκαταλείποντες τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην μυθολογικὴν ἐποχὴν, ἀς μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀληθείας.

Ἀρχίτας ὁ Ταρραντίνος, σύγχρονος τοῦ Πλάτωνος, ἐπενόησε μηχανὴν, περιστράν ἐπικαλουμένην, ἣτις ἐμπεριείχεν ἀέρα τινὰ ἐλαφρότερον ἀπὸ τὸν ἀτμοσφαιρικόν, καὶ οὕτω αὕτη ἐταξείδευεν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ. Ἡ μηχανὴ αὕτη τοῦ Ἀρχίτα ὑπῆρξε πολὺ περίφημος. Μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πρῆλθον αἰῶνες, καθ' οὓς οὐδὲν ἄλλο ἀνεφάνη μέχρι τοῦ 1292 μ. Χρ. ὅτε ὁ Ροζέρ Βάκων, ἐπενόησε μηχανὴν διὰ νὰ ἰσορροπήσῃ τὸ βάρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ οὕτω νὰ δυνηθῇ νὰ ταξιδεύσῃ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καθὼς τὰ πτηνά.

Ὁ ἱεραπόστολος Γασσοῦ ἐν ἐπιστολῇ του ἐκ Καντῶνος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Ἰουλίου 1624 ἔγραφεν ὅτι τὸ 1306 ἀνυψώθη ἀεροστάτος σφαῖρα ἐν Ηεκίνω κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάβασιν τοῦ Ἀυτοκράτορος Φο-Κιέν.

Μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ 1670 ὁ Χάνος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ κατασκευάσῃ πλοῖον ἐνκέριον, τὸ ὁποῖον νὰ ὑποστηρίζηται διὰ τεσσάρων χαλκίνων σφαιρῶν κενῶν ἐσωτερικῶς ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος.

Κατὰ δὲ τὸ 1755 ὁ Πέτρος Γαλληνὸς εἰς Ἀβινιὸν τῆς Γαλλίας ἐδημοσίευσεν βιβλίον ἐπιγραφόμενον «*ἡ τέχνη τοῦ ταξιδεύειν εἰς τὸν ἀέρα.*»

Εἰς τὸ σύγγραμμά του προτείνει, ὅτι δύναται νὰ κατασκευάσῃ μεγίστην σφαῖραν πλήρη ἀέρος ἐλαφροτέρου τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ οὕτω νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὰ μετέωρα.

Κατὰ τὸ 1776 ὁ Καθεντιχ καὶ κατόπιν ὁ Βαβέλος ἐποίησαν πειράματα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀναβάσεως σωμάτων εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, πληρώσαντες κύστεις μεγάλας δι' ὑδρογόνου. Τὰ πειράματα ταῦτα ἐπανελήθησαν εἰς Γερμανίαν ἀπὸ τὸν Πίχελ κατὰ τὸ Ἀλχτεμβεργ, ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα πειράματα, γινόμενα ἐν τῷ χημείῳ δὲν ἦσαν ἱκανὰ νὰ πείσουν περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἀναβάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ.

Ἐπὶ τέλους ὁ Ἰωσήφ Μοντγολφιέρος ἐπραγματοποίησε τὴν ἰδέαν ταύτην, πρὸς ταῦτα ἐνεθαρρύνθη καὶ ὑπὸ τυχαίου τινὸς περιστατικοῦ. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔκλυσε χαρτὶα ἄχρηστα, μεταξὺ τῶν χαρτίων τούτων ὑπῆρχε σάκκος, τοῦ ὁποίου τὸ στόμιον ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν φλόγα, ὅτε παρετήρησεν, ὅτι ὁ σάκκος οὕτως ἀνυψώθη ταχέως εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ διετηρεῖτο οὕτω ἐν ὄσῳ ἦτο θερμὸν τὸ στόμιον.

Ἐκτοτε ἐσχημάτισεν ἐν μεγάλῃ πεποιθήσει ἰδέαν τοῦ νὰ κατασκευάσῃ μεγίστην σφαῖραν, ὅπερ καὶ ἐπραγματοποίησεν τὸ 1784. Ἡ σφαῖρα αὕτη συνίστατο ἐκ χάρτου, καὶ εἶχεν ὀπήν πρὸς τὰ κάτω ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐκρεμάτο καλὰθιδόν τι ἐκ σώματος σιδήρου ἔνθα ἦσαν ἐναποτεθειμένα εὐφλεκτα

σώματα, άχυρα πανία κλπ. τὸ ὅποια παρήγαγον καπνὸν ὅστις εἰσερχόμενος καὶ πληρῶν τὴν σφαιρὰν, καθίσταται ταύτην ἐλαφροτέραν τοῦ ἀέρος, οὕτως ἀνύψου οὐτήν, ὡς ἀνυψοῦται ὁ καπνός. Μετὰ δ' ἐν ἔτος ἀνύψωσε διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου σφαιρὰν τινα εἰς Ἀθηνίαν τῆς Γαλλίας. Τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος κατασκεύασε σφαιρὰν διαμέτρου 95 ποδῶν ζυγίζουσιν περίτῃς 160 ὀκάδας, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσε διὰ καπνοῦ, ἢ μάλλον ἀέρος προερχομένου ἐκ τῆς καύσεως ἀχύρων, ἐφ' ὧν ἔρριψε καὶ τεμάχια πανίου, ἵνα ἐπαυξήσῃ τὴν πααγωγὴν τοῦ καπνοῦ, οὕτως ἢ μηχανὴ αὐτὴ ἀνυψώθη, καὶ ἐφθασεν εἰς ὕψος 1000 ποδῶν καὶ κατόπιν ἔπεσε μακρὰν τοῦ τύπου τῆς ἀναβάσεως μίαν λευγαν. Ἡ σφαιρὰ αὕτη ἦτον ἐκ λεπτοῦ ταφετᾶ, ὅστις οὕτω διατηρεῖ καλῶς περιορισμένον ἐντὸς τῆς σφαίρας τὸν θερμὸν ἀέρα, προσέτι δὲ δυσκολώτερον ἀναφλέγεται ἐκ τοῦ πυρός τῶν πρὸς παραγωγὴν τοῦ θερμοῦ ἀέρος καιομένων ὑλῶν.

Ὁ Μοντγολφιέρος προσεκλήθη εἰς Παρισίους, ὅπου ἐπανέλαβεν μετ' ἐπιτυχίας τὰ πειράματά του. Τέλος ὁ Πιλάτρος καὶ Ἀρλάνδος ἐτόλμησαν πρῶτοι νὰ ἀναβῶσι δι' ἀεροστάτου εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν κατὰ τὸ 1783 ἐν μηνὶ 8βρίῳ. Ἡ σφαιρὰ των, ὡσεὶδὴς οὔσα, εἶχε διάμετρον κατὰ μῆκος 74 πόδας· τὸ δ' ὄλον βάρος, ὅπερ ἀνύψωσε τὸ ἀερόστατον τοῦτο, ἦτον 640 ὀκάδων. Τὸ αὐτὸ ταξίδιον οἱ δύο οὗτοι γενναῖοι καὶ ἀτρόμητοι ἄνδρες ἐπανέλαβον τὴν 21 9βρίου τοῦ ἐπομένου μηνός· ἀφεθέντες εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τύχης ἀνεχώρησαν διὰ τοῦ ἀεροστάτου αὐτῶν ἐκ τοῦ φρουρίου Μουέττε (ἐν τῷ δάσει τῆς Βουλόγνης) καὶ ἀνυψωθέντες 500 ὀργυιᾶς ὑπὲρ τὴν γῆν, ἐν διαστήματι 15 λεπτῶν τῆς ὥρας κατέβησαν ἐπὶ τῆς γῆς, διελευσάντες ἄνωθεν τῶν Παρισίων, καὶ διατρέξαντες μῆκος πλεον τῶν δύο λευγῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ταξίδιον τοῦτο οἱ δύο ἀεροναῦται ὑπέστησαν τρομερὸν κίνδυνον· ἐν ᾧ ἐταξείδευον ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἡ φλόξ ἢ παραγομένη ἐκ τῆς καύσεως τῶν ἀχύρων διεδόθη εἰς τὸ στόμιον τῆς σφαίρας, ἥτις ἤρχισεν νὰ ἀναφλέγηται. Ὁ Πιλάτρος ἀμέσως ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ ἀναφλεχθέντος μέρους σπόγγον μεθ' ὕδατος, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσεν ἄλλο, εἰμὴ νὰ βραδύνη τὴν διάδυσιν τοῦ πυρός πρὸς τὴν σφαιρὰν, ἐξ ἧς ἤθελον γεῖναι. Οὐράτια τῆς τόλμης των· οὕτω κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπρόφθασαν νὰ καταβῶσιν ὡς ἐρρέθη, δίχως νὰ βλαφθῶσιν· ἔνεκα ὁμοῦ τοῦ τρομεροῦ τούτου συμβάντος, οὐδεὶς ἔκτοτε ἄλλος ἐτόλμησε δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ν' ἀναβῆ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀεροστάτων ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν φυσικῶν μοντγολφιέριον πρὸς τιμὴν τοῦ πρώτου εφευρετοῦ. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ κινδύνου, ἐν διέτρεχον οἱ ἀεροναῦται διὰ τοῦ τοιαύτου ἀεροστάτου, ὑπῆρχε καὶ μεγίστη δυσκολία πρὸς δια-

τήρησιν τῆς φλόγος, ἥτις ἀπηρτεῖτο νὰ ἦναι ἀρκετὰ μεγάλη, ἵνα δύνηται νὰ θερμαίνῃ καλῶς καὶ διαρκῶς τὸν ἀέρα καὶ νὰ τὸν διατηρῇ οὕτως ἐλαφρότερον τοῦ ψύχους· ἀπηρτεῖτο γὰρ ἔχη θερμότητα 100⁰ διότι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον ὁ θερμὸς ἀήρ καθίσταται τετράκις ἐλαφρότερος τοῦ ψυχροῦ ἀέρος. Οὕτως ἐὰν ἤθελέ τις ν' ἀνυψωθῇ τὸ ἀερόστατον πολὺ ὑψηλὰ ἔπρεπε νὰ ἐπαυξήσῃ ἔτι περισσώτερον τὴν θερμότητα τοῦ ἐν αὐτῷ ἀέρος, ἵνα γείνη ἔτι μάλλον ἐλαφρότερον· διότι εἰς μείζον ὕψος ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ εἶναι ἐλαφρότερος τοῦ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ὄντως πυκνατέρου.

Τὸ ἐπικίνδυνον τῆς διὰ τοῦ θερμοῦ ἀέρος ἀνυψώσεως τοῦ ἀεροστάτου ἠνάγκασε πολλοὺς τῶν φυσικῶν ὅπως εὔρωσιν ἄλλον τρόπον ἀσφαλέστερον πρὸς ἀνύψωσιν.

Τὸν τρόπον τοῦτον ἐπέτυχεν ὁ φυσικὸς Κάρολος. Οὗτος ὑπολογισάμενος, ὅτι τὸ ἀερόδες ὑδρογόνον εἶναι 14 φορές ἐλαφρότερον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, συνέλαθε τὴν ἰδέαν νὰ μεταχειρισθῇ τοῦτο πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἀεροστάτου. Ἐχων δ' ὕψιν του καὶ τὰ πειράματα τοῦ Καθεντίχ καὶ Καβέλου ἀπεφάσισε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἰδέαν του. Ὁθεν ὑπολογισάμενος τὴν εἰδικὴν βαρύτητα τοῦ ὑδρογόνου πρὸς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα κατασκεύασε μεγίστην σφαιρὰν, ὥστε νὰ δύνηται νὰ ἀνυψωθῇ· εἶχε δὲ ἡ σφαιρὰ αὕτη 27 1/2 ποδῶν διάμετρον καὶ συνίστατο ἐκ ταφετᾶ βερνικωμένου. Ἴδου δὲ πῶς δύναιται τις νὰ εὔρη πόσον μέγεθος πρέπει νὰ ἔχη σφαιρὰ τις πλήρης ὑδρογόνου διὰ νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν μετὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν χρησίμων αὐτῷ πραγμάτων. Ἐν κυβικόν μέτρον πλήρες ὑδρογόνου ἔχει βάρος σχεδὸν δραχ. 30. Ὁθεν, διὰ νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ὁ ὄγκος οὗτος δύναται νὰ σύρῃ μεθ' ἑαυτοῦ βάρος κατὰ τι ὀλιγώτερον τῶν 400 δραχ. διότι, ἐὰν ἦναι ἰσοβαρὲς, δὲν ἀναβαίνει ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦναι ἐλαφρότερον κατὰ τι. Αἱ 400 δραχ. ἀποτελοῦν βάρος 4 ὀκάς. Ἐὰν λοιπὸν θέλῃ τις ν' ἀνυψώσῃ βάρος 100 ὀκάδων πρέπει νὰ ἔχη σφαιρὰν, ἔχουσαν περιεκτικότητα ὑπὲρ τὰ 100 κυβικὰ μέτρα, ὅπερ εὐκόλως ὀρίζεται διὰ γεωμετρικῶν ὑπολογισμῶν.

Οὕτω λοιπὸν, ἀφ' οὗ ὀρισθῇ ὁ ὄγκος τῆς σφαίρας, κατασκευάζεται τοιαύτη διὰ λεπτοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος βερνικωμένου διὰ νὰ ὄσι πεφραγμένοι οἱ πόροι αὐτοῦ καὶ νὰ μὴν ἐξέρχεται τὸ ὑδρογόνον. Ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου σημείου αὐτῆς κεῖται δικλεις ἀνοιγομένη κατ' ἀρέσκειαν διὰ χορδῆς, περατουμένης εἰς τὸ κάτω μέρος. Ἐπὶ τοῦ κάτω μέρους τῆς σφαίρας ὑπάρχει ὀπή, δι' ἧς πληροῦται ὑδρογόνου ἡ σφαιρὰ, ἥτις εἶναι περιβεβλημένη ὑπὸ σχοινίων μεταξωτῶν δικτυωδῶς πεπλεγμένων, τῶν

ὁποῖον τὰ κάτω ἄκρα φέρουσι κύμβην (εἶδος κοφίνου) ἐξ οἴσου, ἢ ἐξ ἰτέας, ἐνθα χωροῦσιν ἄνθρωποι δύο ἢ καὶ περισσότεροι.

Οὕτως ἐχούσης τῆς σφαίρας ταύτης, πρὸς ἀνύψωσιν εἰσάγουσιν ἐντὸς ταύτης ὑδρογόνον διὰ τῆς πρὸς τὰ κάτω ὀπῆς, τὸ ὁποῖον ἐξάγουσι χημικῶς ἐντὸς κἀδδων, καὶ διοχετεύουσι διὰ σωλήνων εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ὀπῆν. Ἄφοῦ οὕτω γεμισθῆ ὑπὲρ τὸ ἥμισυ ἡ σφαῖρα καὶ κατασταθῆ δυνατὸν ν' ἀνυψωθῆ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν δίχως νὰ ἦναι ἐντελῶς ἐξωγκωμένη, ἀφίεται ἐλευθέρως, καὶ ἀμέσως βλίνει πρὸς τὰ ἄνω ἡσυχῶς. Ἀλλὰ καὶ ὅσον ἀνυψοῦται, τοσοῦτον αὐτὴ αὐτομάτως ἐξωγκοῦται διὰ μόνου τοῦ ἐντὸς ὑδρογόνου· διότι πρὸς τὰ ἄνω ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ εἶναι ἀραιότερος, καὶ ὀλιγώτερον πιέζει ἐπὶ τῆς ἐξω ἐπιφανείας τοῦ ἀεροστάτου· τὸ δὲ ἐντὸς ὑδρογόνον διαστέλλεται, ὥστε ἐὰν οὕτως ἐξακολουθῆ ἀνυψούμενον τὸ ἀερόστατον, δύναται νὰ διασταλῆ τὸ ἐντὸς ὑδρογόνον τόσον πολὺ, ὥστε νὰ διαρρήξῃ τὴν σφαῖραν. Ἴνα μὴ λοιπὸν συμβῆ τοιοῦτόν τι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀνυψώσει, ὁ ἀεροναύτης ἔλκει τὴν χορδὴν τῆς πρὸς τὰ κάτω δικλείδος, ἀμέσως ἐξέρχεται μέρος τοῦ ὑδρογόνου, καὶ οὕτως ἡ σφαῖρα δὲν ἐκτείνεται ὑπὲρ το ὄσον, ἀλλὰ ἰσορροπεῖ μὲ τὴν πίεσιν τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ οὕτω δύναται νὰ σταθῆ ἀκίνητος, μὴ πίπτουσα μήτε πρὸς τὰ κάτω. Ἐὰν ὅμως θέλῃ ὁ ἀεροναύτης νὰ καταβιβάσῃ τὸ ἀερόστατον τότε ἀνοίγει τὴν δικλείδα διὰ τῆς χορδῆς, ἀφῆνει νὰ ἐξέλθῃ περισσότερον ὑδρογόνον, καὶ τὸ ἀερόστατον καταβλίνει πρὸς τὰ κάτω. Ἐὰν ὅμως θέλῃ πάλιν νὰ τὸ ἀνυψώσῃ τότε εἶναι ἀνάγκη ν' ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ. Ἴνα λοιπὸν τοῦτο κατορθώνηται ὁ ἀεροναύτης φροντίζει νὰ ἔχῃ ἐντὸς τῆς σφαίρας ποσὸν τι ἄμμου, τὸ ὁποῖον τότε ἀπορρίπτει κατὰ βούλησιν καὶ οὕτω καθίσταται ἐλαφρότερον τὸ ἀερόστατον καὶ ἀνυψοῦται.

Τὴν 1 Δεκεμβρίου 1784 ὁ Κόρολος μετὰ τινος, Ροβέρτου καλουμένου, ἀνυψώθησαν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐκ τοῦ Κεραμικοῦ τῶν Παρισίων ἐνώπιον ἀπείρου πλήθους, χειροκροτοῦντος καὶ θαυμάζοντος ἔτι μᾶλλον τὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἢ τὰ προηγούμενα· εἰς διάστημα δὲ δύο ὥρων οἱ ἀεροναῦται διέτρεξαν 7 λεύγας. Ἐν τούτοις ἡ σφαῖρα ἀπολέσασα ὑδρογόνον ἐξ ἀπροόπτου αἰτίας, ἤρχισε νὰ κατακρημνίζηται, καὶ οἱ ἀεροναῦται ἐπετάχυνον τὴν κατάβασίν των, ὅτε ὁ Ροβέρτος κατέβη ἐκ τοῦ ἀεροστάτου μόνος, ὁ δὲ Κόρολος μείνας μόνος ἐν τῷ ἀεροστάτῳ ἀνυψώθη πάλιν, ὡς ἔχοντος τοῦ ἀεροστάτου ὀλιγώτερον βᾶρος· ὑψώθη δ' οὗτος 1524 ὀργυιάς, διέτρεξε μήκος μιᾶς λεύγας, καὶ κατέβη, ἀφοῦ διήρκεσε τὸ ταξιδίον 45 λεπτά τῆς ὥρας.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν διὰ τοῦ ὑδρογόνου ἀνύψωσιν Καρόλου ὁ Πιλᾶτρος δὲ Ροσιέρ συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ ἐνώσῃ τὰ δύο συστήματα τὸ τοῦ Μονγολφιέρου καὶ τοῦ Καρόλου. Ὅθεν κατασκεύασε δύο σφαίρας ἐπικειμένους· καὶ τὴν μὲν ἐπάνω ἐγέμισεν ἐξ ὑδρογόνου, τὴν δὲ κάτω διέτρεξε διὰ τοῦ καπνοῦ, ἀπέβη ἐπὶ τῆς κύμβης τοῦ διπλοῦ τούτου ἀεροστάτου συμπαραλαβὼν καὶ τινὰ Φωμάκιον καλούμενον. Ἀλλ' ὅταν ἀνυψώθη 500 μέτρα, τὸ πῦρ διεδόθη εἰς τὸ ὑπερκείμενον ἐξ ὑδρογόνου ἀερόστατον, καὶ ἀμφότεροι κατέπεσαν ὡς ὁ Ἰκαρος εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐκτοτε ἡ μέθοδος τοῦ Καρόλου ἐγένετο περὶδεκτὴ ἐντελῶς· καὶ τινες ἐπροσπάθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ ἀερόστατα πρὸς διαφόρους χρεῖας, καὶ ἰδίως πρὸς πολεμικάς· διότι τότε ἐπεκράτουν οἱ πόλεμοι τῆς Γαλλίας. Ὅθεν συνέστη τὸ 1794 ἑταιρία ἀεροστατική ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κοιέ, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, 28 Ἰουνίου, κατὰ τὴν μάχην τοῦ Φλέρους, πολλοὶ ἀξιωματικοὶ ἀνυψωθέντες δι' ἀεροστάτου κατασκόπευον τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ· ἡ χρῆσις ὅμως αὕτη μετ' ὀλίγον ἐγκατελείφθη διὰ τὴν στέρησιν πηδαλίου.

Καὶ πάλιν ἐπανελήφθη κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον πρὸς κατασκόπευσιν. Παρὰ δὲ τοῦ Γαμβέτα πρὸς ἐξοδὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν Παρισίων.

Τέλος τὸ 1804 δύο σοφοὶ ἄνδρες ὁ Βιδὲ καὶ ὁ Γαῦλουσσὰκ ἀνυψώθησαν δι' ἀεροστάτου πρὸς ἐπιστημονικάς ἐρεῦνας. Ἀλλ' ὁ Γαῦλουσσὰκ μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς ὅσον ὕψος διέτρεξεν ἀμφότεροι, ἐπανελάβε κατόπιν τὸ ἐναέριον ταξιδίον μόνος του, ἀνυψωθείς εἰς 7,000 μέτρων ὕψος, ὅπερ οὐδέεις μέχρι τοῦδε ἀνέβη· ἤθελε δ' ἀναβῆ ἔτι μᾶλλον, ἀλλὰ πλέον δὲν ἠδύνατο ν' ἀνθῆξῃ· διότι ὁ ἀήρ ἦτο λίαν ἀραιωμένος, καὶ δὲν ἠδύνατο εὐκόλως ν' ἀναπνέῃ· τὸ βαρόμετρον κατέβη 0,328 μ. Ἐν τῷ ταξιδίῳ τούτῳ ἐπλήρωσε κενὴν φιάλην ἐκ τοῦ ἀέρος τοῦ ἀνωτάτου στρώματος τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸν ὁποῖον ἀνακλύσας κατόπιν εὔρεν, ὅτι εἶχε τὰ αὐτὰ στατικά μὲ τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀέρα. Τὸ ψῦχος ὑπῆρχε πολὺ μέγα, καὶ τὸ θερμόμετρον κατέβη εἰς 6 βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενός· ὁποῖα συμπτώματα ἠσθάνετο τότε ὁ Γαῦλουσσὰκ καὶ ὁποῖαν ἐντύπωσιν τῷ παρεῖχεν ἡ θέα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἀστέρων, καὶ ἡ ἄκρα σιωπὴ τοῦ παντός, ἤδη δὲν εἶναι τοῦ προκειμένου νὰ περιγράψωμεν, καὶ ἀναβάλλομεν τὴν περιέργων ταύτην διήγησιν.

(ἀκολουθεῖ).

ΕΡΓΑΣΙΑ Ι

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον συνεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου αἱ ἐν Ἀθήναις ἑταῖροι εἰς συγκρότησιν εἰδικῶν συνελεύσεων πρὸς συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν τῶν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Ἐπιτροπειῶν ἀναθεωρηθέντων Καταστατικῶν, τοῦ τε συλλόγου καὶ τοῦ περιοδικοῦ « Πλάτωνος » πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῆς 21ης Αὐγούστου ε. ε. Ἐγένοντο δὲ δύο συνεδριάσεις· καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην τῆς 13ης λήξαντος ἀπεφασίσθη νὰ ἐκτυπωθῶσιν ἀμφότερα τὰ σχέδια τῶν καταστατικῶν καὶ διανεμηθῶσιν ταῖς ἐν Ἀθήναις ἑταίροις, ἵνα μετὰ προηγουμένην μελέτην προβῶσιν εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν τούτων· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τῆς 21ης τοῦ μηνὸς ἐγένετο ἰκανὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Α'. άρθρου τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου καὶ εἰς τὰ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ κανονιστέα μέσα. Θέλουσι δ' ἐξακολουθήσει αἱ συζητήσεις αἱ κατὰ τὰς τοῦ ἐπιόντος μηνὸς Ἰανουαρίου εἰδικὰς συνελεύσεις.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον συνήλθεν ἐν ταῖς τεταγμέναις συνεδριάσεσιν, καθ' ἃς πλὴν τῶν συνήθων ἐργασιῶν τῶν ἀφορῶσιν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν τοῦ Συλλόγου ἐνέκρινεν ὅπως χορηγηθῆ μὲν βοήθημα δραχμῶν νέων πεντήκοντα πρὸς πρόχειρον περίθαλψιν τῶν πεννομένων καὶ πεινῶντων ὀρφανῶν κορασιῶν τοῦ μακαρίτου ἑταίρου Θεοδοσίου Σωτηροπούλου, δι' ἐγγράφου δὲ ὑπογεγραμμένου ὑφ' ὧν τῶν μελῶν ἀπετάθη τὸ Συμβούλιον πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ συμβουλίου τῆς Φιλοκαταδευτικῆς Ἐταιρείας παρακαλοῦν, ὅπως γένηται δεκτὸν τὸ ἕτερον τῶν ὀρφανῶν κορασιῶν ὡς τρόφιμον ἐν τῷ Ἀρσακείῳ Παρθεναγωγείῳ.

Ἀνέγραψεν ἐπίτιμα μὲν μέλη τοῦ Συλλόγου τοὺς κ. κ. Ν. Μαυροκορδάτον, Βουλευτὴν καὶ πρόην Ἰπουργὸν τῆς Παιδείας, τὸν Πανοσιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Ἐξάρχον τοῦ Παναγίου Τάφου κ. Γερμανὸν Ἀποστολάτον, Ἀντεπιστέλλον δὲ μέλος τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ Γυμνασιάρχον κ. Ἀντωνίου Οἰκονόμου καὶ ἑταίρους τοὺς ἐνταῦθα Καθηγητὰς κ. κ. Ἰάκ. Χαρ. Δραγάτην, Ν. Πεταλᾶν, Ν. Ζενευράκη, τὸν ἐν Βώλλῳ Ἑλληνοδιδάσκαλον κ. Ν. Α. Νικολαΐδην καὶ τοὺς ἐν Κερκύρᾳ Δημοδιδασκάλους κ. κ. Σπ. Παπαδόπουλον καὶ Ἰω. Αὐλωνίτην, ἱερέα.

Τῆ 28ῃ ἀνεγνώσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βαρθολομαίου Λυκείου ἢ ἐπὶ τοῦ Μικραθελίου ἀγωνίας κρίσεως τῆς ἀγωνοδίκου Ἐπιτροπείας ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ αὐτῆς κ. Περικλέους Γρηγοριάδου (α) ἐν ἐμνηγύρει πολλῶν ἑταίρων καὶ ἄλλων λογίων.

Τὰ εἰς τὸν ἀγῶνα ἀποσταλέντα πονήματα ἦσαν τρία· ἀλλ' οὐδὲν ἐκρίθη ἄξιον βραβεύσεως, διότι οὐδὲν ἐξεπλήρου τοὺς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου προκεκηρυγμένους ὅρους.

Τὴν μακρὰν καὶ ἐμβροθὴν κρίσιν ταύτην θέλομεν δημοσιεῦσαι διὰ τοῦ προσεχοῦς τεύχους.

ΕΡΓΑΣΙΑ Ι

ΔΙΔΑΣΚΑΛ. ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ.

Ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπεία παρέλαβε παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου τὰ ὑπὸ τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας ὁρισθέντα ὅπως ἀποδοθῶσι εἰς τὸ ταμεῖον κεφάλαια, συνιστάμενα εἰς ὁμολογίας τῶν ἐθνικῶν δανείων τῶν 60 ἑκατομμυρίων φράγκων καὶ τῶν 6 ἑκατομμ. δραχ. καὶ εἰς μετρητά. Κατέστρωσε δὲ τοὺς ἐν σελ. 62 καὶ 63 ἐκδιδομένους διὰ τοῦ τεύχους τούτου πίνακας, καθ' οὓς οἱ βουλόμενοι τῶν ἑταίρων νὰ γείνωσι μέτοχοι ὀφείλουσι νὰ συμπληρώσωσι τὰς ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς τῶν καταβληθείσας καταθέσεις, αἵτινες ἀπεταμιεύοντο κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου « πρὸς οἰκονομικὴν ἀρωγὴν τῶν ἔνεκα γήρωσ ἢ ἀσθενείας ἀποχωρούντων τῆς ὑπηρεσίας » κατὰ τὸ 2ον ἄρθρον τοῦ προσωρινοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου, καὶ ν' ἀποτελέσωσι πλήρεις δεκαδράχμους μετοχάς, παρεχούσας αὐτοῖς δικαίωμα πρὸς ἀρωγὴν ἢ σύνταξιν ἐν τῷ προσήκοντι χρόνῳ.

Τοὺς πίνακας τούτους ἀπεφάσισεν ἡ Ἐπιτροπεία νὰ διαπέμψῃ καὶ πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ μὴ ἑταίρους Ἑλληνας διδασκάλους παντὸς βαθμοῦ μετὰ ἀντιτύπου τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου, ἵνα οἱ βουλόμενοι καὶ ἐκ τούτων ἐγγραφῶσιν ἑταῖροι τοῦ Συλλόγου καὶ μέτοχοι τοῦ Ταμείου.

(α) Τὰ δύο ἕτερα μέλη τῆς ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου ἐκλελεγμένης Ἐπιτροπείας ἦσαν οἱ κ. κ. Σπ. Μπαλάνος καὶ Ἰω. Σπαθᾶκης.

ΠΙΝΑΚΕΣ

των προς συμπλήρωσιν μετὰς μετοχής καταβληθησόμενων ποσών υπό των εταιρών του
Διδασκαλικού Συλλόγου.

Έτη	Καταβληθέν ποσόν		Χρόνος καταβλητέων ποσών		Τόκοι καταβλητέων ποσών		Τὸ ὅλον τῶν καταβλητέων ποσών		Τὸ ὅλον τῶν ἐργασιῶν ἀπὸ τῆς εταιρίας μέχρι τοῦ 1880	
	δραχ.	λεπ.	ἔτη	δραχ.	λεπ.	δραχ.	λεπ.	δραχ.	λεπ.	
Α'. 1873—74	(α) 6	4	7	7	36	41	44	41	44	44
Β'. 1874—75	6	4	6	6	88	34	08	34	08	08
Γ'. 1875—76	6	4	5	6	40	27	20	27	20	20
Δ'. 1876—77	6	4	4	5	92	20	80	20	80	80
Ε'. 1877—78	6	4	3	5	44	14	88	14	88	88
Στ'. 1878—79	6	4	2	4	96	9	44	9	44	44
Ζ'. 1879—80	6	4	1	4	48	4	48	4	48	48
Α'. 1873—74	(α) 4	6	7	41	04	62	16	62	16	16
Β'. 1874—75	4	6	6	40	32	51	12	51	12	12
Γ'. 1875—76	4	6	5	9	60	40	80	40	80	80
Δ'. 1876—77	4	6	4	8	88	31	20	31	20	20
Ε'. 1877—78	4	6	3	8	16	22	32	22	32	32
Στ'. 1878—79	4	6	2	7	44	14	16	14	16	16
Ζ'. 1879—80	4	6	1	6	72	6	72	6	72	72

Παρατηρήσεις

α) Πρὸς ἀκριβεστέρην κατανόησιν τῶν ἐκτεθειμένων πινάκων συνιστώμεν τοῖς κ.κ. μετόχοις τὴν ἐπισταμένην ἀνάγνωσιν τοῦ Καταστατικοῦ, ἰδίως τῶν ἄρθρων 4, 5, 6, 13, 15, 16, 17 καὶ 18.

β) Ὅσοι τῶν ἐταίρων κατέβαλον τὰς συνδρομὰς βραδύτερον τῆς ἐγγραφῆς τῶν, ὀφείλουσι νὰ καταβάλωσι καὶ τοὺς τόκους τῆς καθυστέρησεως τούτων.

γ) Οἱ μὴ θέλοντες νὰ συμπληρώσωσι τὰς καταβολὰς των πρὸς κτῆσιν μετοχῆς, κατὰ τὸ 14 ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ, λογίζονται ὡς μέτοχοι ἀπὸ τοῦ 1879, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἐν τῷ Καταστατικῷ 1877. Τοῦτο δέ, διότι τὸ Καταστατικὸν ἐνεκρίθη καὶ ἐδημοσιεύθη κατὰ δύο ἔτη βραδύτερον ἢ ὅτε συνετάχθη καὶ ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων.

δ) Οἱ βουλόμενοι νὰ λάβωσι δῶν ἢ πλείονα δεκαδράχμους μετοχῆς διπλασιάζουσι κτλ. τὰ ποσὰ ταῦτα.

Πίναξ καταθέσεως ὀλοκληροῦ δεκαδράχμου μετοχῆς.

Α'. 1873—74	Β'. 1874—75	Γ'. 1875—76	Δ'. 1876—77	Ε'. 1877—78	Στ'. 1878—79	Ζ'. 1879—80
72 52	59 64	47 60	36 40	26 04	16 52	7 84
12 88	12 04	11 20	10 36	9 52	8 68	7 84
5 88	5 04	4 20	3 36	2 52	1 68	0 84
7 7	7 6	7 5	7 4	7 3	7 2	7 1
(α) 3	3	3	3	3	3	3
10 10	10 10	10 10	10 10	10 10	10 10	10 10
8 40	7 20	6 —	4 80	3 60	2 40	1 20
18 40	17 20	16 —	14 80	13 60	12 40	11 20
103 60	85 20	68 —	52 —	37 20	23 60	11 20

(α) Κατὰ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ Καταστατικοῦ τὸ ἥμισυ τῶν ὑφ' ἐκάστου ἐταίρου μετῶν τούτῳ γεγονότων καταθέσεων ἐν τῷ Διδασκαλικῷ Συλλόγῳ λογίζεται ὡς κατάθεσις μετοχῆς ἐν τῷ Διδασκαλικῷ Μετοχικῷ Ταμείῳ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Ληρωδῶν συλλέκτων I. Γ. Θεοδωροπούλου).

Ὁ Νίκας καὶ ὁ Ζαχαρίας.

Οἱ κλέφταις ἐσπρόπισαν, γεινῆκαν πρὸς ἔμπουλούκιον
 καὶ ὁ Γεώργιος πάει τὸ Μαλεβὸ καὶ ὁ Ζαχαρίας τὸ Ἔλος
 καὶ ὁ Νίκας εἰς τὸ Ἀγγελόκαστρο εἰς τὴν μητροπεθεράτου
 καὶ ἡ πεθερά του τῶλεγε καὶ ἡ πεθερά τοῦ λέει
 — «Νίκα μου, τί ἄθελες ἐδῶ τούτην τὴν ἐβδομάδα,
 ποῦ κάνουν οἱ Ῥωμηοὶ λαμπρή, καὶ οἱ τοῦρκοὶ ῥαμαζάνι;
 Νίκα, καὶ ἂν πᾶς εἰς τὴν ἐκκλησιὰ πάρε καὶ τὰ ριματά σου. »
 Καὶ ἐκεῖνος δὲν ἀγροίκησε τῆς πεθερᾶς τὰ λόγια
 Γυναίκεϊα φόρει φόρετε, γυναίκεϊα πασουμάκια,
 γυναίκεϊα πάει εἰς τὴν ἐκκλησιὰ, γυναίκεϊα προσκυνάει.
 γυναίκεϊα πέρν' ἀντίδερὸ ἀπ' τοῦ παπαῦ τὸ χέρι,
 γυναίκεϊα βγῆκε καὶ ἔκατσε εἰς τῆς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα
 καὶ ἀπλώσε τὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ κλαῖν' τὰ μαῦρα μάτια.
 Νά σου, τρεῖς τοῦρκοὶ καὶ ἔρχονται καὶ τρεῖς τσιροχανταραῖοι,
 — «ὦρα καλή σου, λιγερή» — «Καλῶς τὰ πελληκάρια»
 — Μέσα εἴν' ὁ Νίκας τὸ σκυλί; μέσα εἴν' ὁ πρῶτος κλέφτης;
 — Μέσα βαφτίζ' ἓνα παιδί, τὸ βάνει εἰς τὸνομά του.
 Καὶ ὅσω νὰ μποῦν καὶ ὅσω νὰ βγοῦν, τοὺς ἔφυγε ὁ Νίκας.

Ὁ πληγωμένος κλέφτης.

Παιδιά, δὲν ἔχω τίποτα, πρὸς εἶμαι λαβωμένος
 πικρὴ ποῦν' ἡ λαβωματιά, φαρμακερὸ τὸ βόλι.
 Γιὰ δέστε τὴν λαβωματιά, γιὰ νὰ μὴν ξαιματώσω,
 καὶ πάрте με καὶ σύрте με ψηλὰ εἰς τὸ μοναστήρι,
 ποῦναι τὰ δένδρα τὰ πολλὰ τὰ δασοφυτωμένα,
 κόψτε κλαδιά καὶ στρώστε μου καὶ φτιάστε μου γιαντάκι,
 καὶ εἰς τὴν δεξιὰ του τὴν μεριὰ ν' ἀφήστε παρεθύρι,
 νὰ μπαίν' ὁ ἥλιος τὴν ἀυγὴ καὶ τὰ πουλιὰ τὸ βράδυ,
 καὶ φέρτε τὸν πνευματικὸ νὰ μ' ἐξομολογήσῃ,
 νὰ εἰπῶ τῆς ἀμαρτίας μου ὀπίσω καμωμέναις.
 Μ' ἓνα κορίτσι τοῦ παπαῦ τρεῖς χρόνους ἀγαπιώμουν
 εἰς τοὺς τέσσερους τὸ γύρεψα γυναίκα νὰν τὸ πάρω
 καὶ σὰ δὲν ἤθελ' ὁ παπαῦ, ἐβγῆκα μὲ τοὺς κλέφταις.

Παροράματα.

Σελ. 48, σημ. σπχ. 18, γραπτέον: μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Ἰωνικοῦ
 ἀλφαθήτου συνηθέστερον μὲν υ,